

KNIŽNÁ REVUE

www.litcentrum.sk

Laureátkou Ceny Bibliotéky 2009 sa stala Etela Farkašová za knižku *Fragments. Prevzala si ju z rúk predsedu poroty Alexandra Halvonika a generálneho riaditeľa a. s. Incheba Alexandra Rozina.*

Z OBSAHU

- 03 Zápisky z Bibliotéky
- 04 Erik J. GROCH: Ábé, Aha a spol.
- 05 Roman BRAT: Mordovisko
Jozef HERIBAN: Posadnutosť
Dominik TATARKA: Panna zázračnica
Martin VLADO: Mestský pustovník
Peter BILÝ: Nočné mesto
- 08 Vladimír SOROKIN: Srdcia štyroch
- 10 Predstavujeme vydavateľstvo Thetis
- 11 K storočnici Margity Figuli
- 12 Rozhovor so spisovateľkou Mariannou GRZNÁROVOU

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY NA BIBLIOTÉKE 2009

**YDAVATELSTVO SLOVART, BOJNICKÁ 10, P. O. BOX 70,
830 00 BRATISLAVA 3, TEL.: 02/49 20 18 00
e-mail: pobox@slovart.sk, www.slovart.sk**

1. Marcel Ihnačák: Radost variť
2. Guinness World Records 2010
3. Kurt Vonnegut: Mechanický klavír
4. Michelle Moran: Nefertari

**LITERÁRNE INFORMAČNÉ CENTRUM, NÁMESTIE SNP 12,
812 24 BRATISLAVA, TEL.: 02/204 73519
e-mail: distribucia@litcentrum.sk, www.litcentrum.sk**

1. Matúš Kučera: Slovenské dejiny I
2. Čítanka Slniečka
3. Viliam Marčok: Dejiny slovenskej literatúry 3
4. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov VIII.

**SLOVENSKÉ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVO – MLADÉ
LETÁ, SASINKOVA 5, 815 19 BRATISLAVA
TEL. 02/555 633 35, e-mail: odyby@spn.sk,
www.mladeleta.sk**

1. David Servan-Schreiber: Proti rakovine nie sme bezmocní
2. Peter Gajdošík: Pavúčkove dobrodružstvá
3. Ťap, ťap, ťapušky. Slovenské ľudové riekanky
4. Séria Traja pátrači

**YDAVATELSTVO SPOLKU SLOVENSKÝCH
SPISOVATEĽOV, LAURINSKÁ 2, 814 99 BRATISLAVA,
TEL.: 05/5443 2671
e-mail: vsss@vsss.sk, www.vsss.sk**

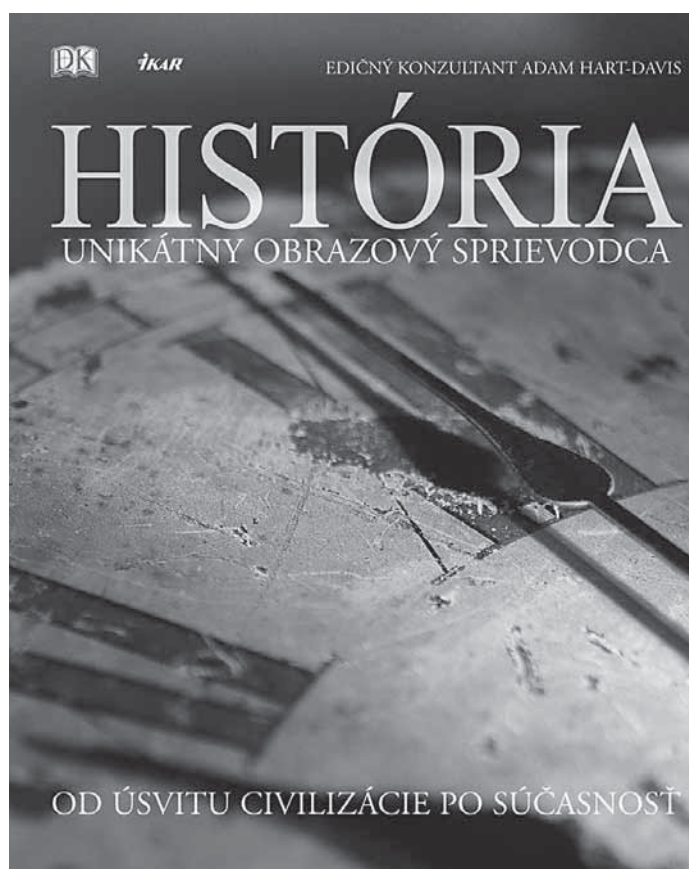
1. Jean-Paul Sartre: Múr
2. Markus T. Cicero: Tuskulské rozhovory
3. Nikolaj O. Losskij: Dostojevskij a jeho kresťanský svetonáhľad
4. Etela Farkašová: Čas na ticho

**VEDA, YDAVATELSTVO SAV, DÚBRAVSKÁ CESTA 9,
845 45 BRATISLAVA, TEL.: 02/5477 4253,
e-mail: veda@savba.sk, www.veda.sav.sk**

1. Pravidlá slovenského pravopisu
2. Peter Ondrejko: a kol: Sociálna patológia
3. Miroslav Saniga: Z mojej vtáčej záhrady
4. Marina Čarnogurská: Lao C' a proces vzniku Tao te tingu

CENA JÁNA HOLLÉHO ZA ROK 2009

Návrhy na ocenenie prekladových diel umeleckej literatúry (básnické, prozaické, dramatické i umelecká esejistika), ktoré vyšli knižne v kalendárnom roku 2009, prosíme poslať najneskôr **do 15. januára 2010** na adresu: **Literárny fond – výbor Sekcie pre umelecký preklad, Grösslingová 55, 815 40 Bratislava 1.** Každý návrh musí byť doložený 3 výtlačkami prekladu navrhovaného diela, originálom a stručnou charakteristikou prekladu (zhodnotenie umeleckých kvalít i spoločenského dosahu diela a jazykovej úrovne i adekvátnosti prekladu). Ďalšie prípadné informácie poskytneme na tel. č. 52 96 35 29 – PhDr. Anna Bédiová. Výbor Sekcie pre umelecký preklad pri Literárnom fonde každoročne odmeňuje Cenou Jána Hollého preklad, ktorý svojou umeleckou hodnotou a profesionálnym majstrovstvom prevyšuje ostatnú celoročnú produkciu prekladov na Slovensku. Cenu udeľuje jej vypisovateľ na základe návrhu ním vybranej poroty. Cena sa skladá z diplomu a finančnej odmeny

BIBLIOTÉKA 2009

V posledný deň Bibliotéky sme urobili malý zvedavý prieskum medzi vystavovateľmi a opýtali sme sa ich, ako znela najčastejšia otázka návštevníkov, keď zavítali do ich expozií. Štatisticky jednoznačne vyhrala zdanlivo neknižná otázka týkajúca sa platby kartou. No v dôsledkoch z nej vyplýva holý knižný fakt, lebo či kartou a či v hotovosti, vždy išlo o premenu peňažných súm na knihy. Z toho, ale už s väčšou odchýlkou v pravdepodobnosti, možno vyvodit ďalší fakt, že táto transakcia sa zavžíla aj inou premenou: premenou platcu na čitateľa! Zaujímavé, že druhá najčastejšia otázka znie úplne opačne a platca sa v nej vôbec nevyskytuje. Dôležitejšie však je, že sa v nej vyskytuje čitateľ, no taktiež s rovnakou odchýlkou v pravdepodobnosti; druhé miesto obsadila otázka (veľa ráz nebola vyslovená, ale nepriamo naznačená mimikou, posunkom tela či nepríjemne zdĺhavou prítomnosťou v stánku): Čo máte zadarmo?

Zhrnúc si obe víťazné otázky vidno, aký hlboký rozpor medzi solventným a insolventným mantinelom našej knižnej society vládne. Aj napriek nemu a možno práve kvôli nemu Bibliotéka existuje a vždy si zatiaľ našla dostatok ľudí, aby sme nemali dôvod pochybovať, či kniha stratila alebo neustratila význam. Bibliotéka je dostatočne reprezentatívna, ale rovnako, našťastie, nedostatočne formálna, takisto je oficiózna, ale zachováva si svojskú, dôvernú atmosféru – niečo ako vlastnú reč. Zdá sa, aj tento rok sa dokázala prihovoriť množstvu návštevníkov, keďže okrem týchto dvoch extrémnych otázok ponúkli bohaté spektrum ďalších a nielen otázok, ale aj uznaní, kritik, inšpirácií, situácií... Bolo toho toľko a takého, až sa chce nepateticky pripísať, že Bibliotéka je naozaj sviatkom knihy. A čo sa dialo v dané dni sviatočné, nájdete na strane tri.

Radoslav Matejov

História Unikátny obrazový sprievodca

Bratislava, Ikar 2009

Je možné vtisnúť dejiny sveta od úsvitu civilizácie až po súčasnosť do jednej knižky? Na takúto neľahkú úlohu sa podujal kolektív amerických a britských autorov so spolupracovníkmi z celého sveta. Po dlhoročnej práci a vytriedení hlavných a menej podstatných dejov a udalostí vyšla kniha po prvý raz v roku 2007 v londýnskom vydavateľstve Dorling Kindersley a neskôr v USA, Austrálii, Nemecku a Indii. Na Slovensku vychádza v tomto roku vďaka skvelému nosu pracovníkov vydavateľstva Ikar, ktorí svojim čitateľom už ponúkli v tejto sérii tituly Zviera, Zem, Človek, Rastlina, Vesmír, Oceán, Vták.

Knihu *História*, ktorá je obsahom i úpravou naozaj hodná svojej ceny (cca 44 €), vám nikto neukradne. Nie preto, že by o taký skvost nemali záujem napríklad zberatelia, ale najmä pre jej hmotnosť – úctyhodné štyri kilá! No aj do takého objemného zväzku bolo priam sisyfovskou prácou zostaviť dejiny podľa dôležitosti jednotlivých období, ktorých hodnotenie je vždy subjektívne, nech by ho schvalovala neviemaká armáda historikov. Pre nás je to však výhoda, lebo do knihy sa dostala napríklad podrobná informácia o strašnom zemetrasení v Lisabone v roku 1755. Pôsobivá dobová kresba dokresluje túto udalosť, o ktorej sme sa na základnej škole na dejepise veľa nedozvedeli.

Dejiny začíname pred štyriapolišmiľom rokov rodokmeňom predkov človeka až po druh *Homo sapiens*. Putujeme dobou ľadovou, migráciou z Afriky ako kolisky civilizácie do všetkých krajín sveta. Venujeme sa vývinu lovu a hospodárstva, náboženstvu, obradom a rituálom. V kapitole Panovníci a hierarchie zaplátname diery, ktoré sme si zapríčinili posielaním ľúbostných lističkov, keď náš dejepisár tak zanielene vykladal o faraónoch. Cez časy Alexandra Veľkého sa dostávame k rímskym cisárom, zabľúdime aj do ranej Ameriky a ku Keltoom. Zlatý vek Číny vystriedajú dejiny hrozného čierneho moru, pri ktorom zahynulo takmer 50 miliónov ľudí, asi 75 percent všetkých obyvateľov Európy.

Z množstva pútavo spracovaných historických faktov zaujme napríklad kapitola Obchod s otrokmi. Na Slovensku to nie je neznáma, ale len veľmi málo približená téma, hoci americký

film *Amistad* v tejto sfére splatil aspoň časť dlhu, ktorý máme voči poznaniu dejín západného sveta. Téma je v knihe spracovaná bez príkras, citáty o mučeních a v reťaziach transportovaných otrokoch v smradlavom podpalubí lodí, plnom výkalov a zvratkov, mrazia ešte aj dnes. Priam sa ponúka paralela s koncentračnými táborami novoveku... Dostaneme sa k priemyselnej revolúcii a k rokom, keď beh dejín začali diktovať stroje. Cez prevrtné 19. a 20. storočie doputujeme až do súčasnosti.

V knihe nájdeme množstvo ilustrácií, portrétov a dobových kresieb, ktoré sa v svetovej literatúre historického zamerania vyskytujú len veľmi sporadicky, ak sú vôbec známe. Napríklad súhlas na reprodukciu neznámeho portrétu Johna Browna, mnohými ódami ospevaného bojovníka proti otrokárstvu, získali autori po dlhom a urputnom presvedčaní zo súkromných zbierok istého amerického miliónára. Zaujme aj dobová rytina piráta Edwarda Teacha, známejšieho ako kapitán Čierna brada, na ktorej sa pirátovi dymí z uší. Traduje sa legenda, že kapitán skúšal kvalitu pušného prachu tak neobzretne, že mu prach vybuchol do tváre a dym ešte dva dni vychádzal von ušnými otvormi... Iná dramatická ilustrácia vypovedá o anglickej občianskej vojne, v ktorej politickí rivali vzájomne stínali hlavy svojich priaznivcov a napokon i svoje vlastné.

Záver knihy patrí prehľadným, heslovite usporiadaným dejinám jednotlivých štátov, ktoré vznikli v novoveku. Necelá stránka je venovaná aj Slovensku s podrobným výpočtom mocsenských prevratov od roku 1918 až po súčasnosť.

Ludskými dejinami pretieklo nesmierne veľa krvi a národy sa poučili najmä v tom, ako a čím zabíjať a zmrzačiť čo najviac nepriateľov. Kým jednotlivci na poli vedy hľadali lieky na smrteľné choroby, iní veľduchovia investovali svoj um do výroby strelných, biologických, jadrových zbraní. Verme, že pokračovanie tejto knihy nebude zaznamenávať budovanie nového sveta na zdevastovaných troskách starého – po atómovej či neutrónovej vojne... Kniha o histórii ľudstva môže byť varováním pred takým vývinom dejín.

Martin Grbjar

ZRKADLÍME

„Fascinuje ma, čo všetko sa dá so slovami urobiť. No aj ma to znepokojuje. Až do takej miery, že občas prepádam pocitu márnosti – načo ešte písať. Nie preto, že by bol život zaujímavejší ako slová, ale samotný život slov je omnoho zaujímavejší, ako si dokážeme predstaviť.“

Veronika Šikulová, Žurnál 46/2009

KDE BOLO

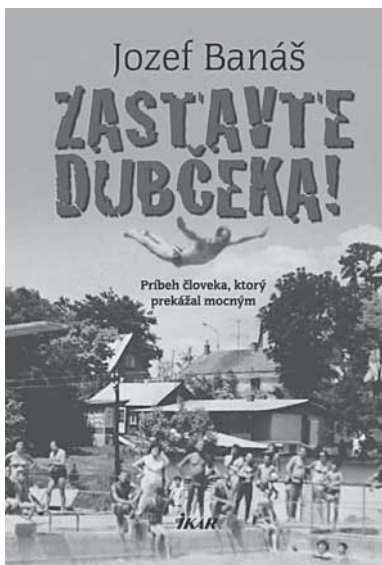
- Zichyho palác v Bratislave – prezentácia knihy *Vy iste pochopíte* talianskeho esejistu Claudia MAGRISA – 22. októbra
- Kníhkupectvo Artforum v Bratislave – prezentácia knihy Zdena KOLEŠARA *Nové kapitoly z dejín dizajnu* – 3. novembra
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia knihy Ivana HRMA *Pocia WOSR* – 3. novembra
- Knížnica J. Fándlyho v Trnave – prezentácia knihy Bohuslava VARGOvej *Pieseň o skrini a o mužovi* – 3. novembra
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – prezentácia knihy Denisy FULMEKOVEJ *Topánky z papiera* – 5. novembra
- Vlastivedné múzeum v Trebišove – prezentácia knihy Juraja ŽADANSKÉHO *Z dejín a súčasnosti tokajského vinohradníctva a vinárstva* – 12. novembra
- Groteska v Poprade – prezentácia básnickej zbierky Jána PETRA *Rekviem pre fúkáciu harmoniku* – 12. novembra
- Verejná knižnica J. Bocatia v Košiciach – literárno-hudobné podujatie Svetoznámy Košičan Sándor Márai v českých prekladoch – 12. novembra
- Kino Moskva v Martine – prezentácia knihy Blanky BERGEROVEJ *Najväčší biznis môjho života* – 18. novembra
- DK Kramáre v Bratislave – prezentácia kníh členiek klubu slovenských prozaičiek Femina Vladimíry KOMOROVSKÉJ, Pauly SABOLOVEJ, Jany ŠIMULČIKOVEJ a Viery ŠVENKOVEJ – 18. novembra
- Klub RVS v Studenom pri Bratislave – prezentácia knihy Majda PAVELEKOVÁ & Gizka OŇOVÁ *Papáme s prominentmi* – 20. novembra
- LOĎ – Divadlo v podpalubí v Bratislave – literárny večer s Pavlom VILIKOVSKÝM a Dušanom DÚŠEKOM – 23. novembra

KDE BUDE

- Knižnica J. Fándlyho v Trnave – prezentácia knihy *Euroaforizmy* autorov Mikuláša JARÁBK A a Vojtecha HARINGA – 25. novembra
- Salón u Liszta, Univerzitná knižnica v Bratislave – uvedenie románu Antona HYKISCHA *Rozkoše dávnych čias* – 26. novembra o 19.00
- Krajské osvetové stredisko v Nitre – prezentácia knihy Milana HLÓŠKA *Cez močenské lúčky* – 30. novembra o 17.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – čítanie z kníh Kataríny HABOVŠIAKOVEJ *Môj život s Antonom Habovštiakom, Poučenia a zaujímavosti o slovenčine* a zborníka Anton Habovštiak *v spomienkach* – 1. decembra o 15.00
- Knižnica J. Fándlyho v Trnave – čítanie diela básnika Jána ONDRUŠA – 1. decembra o 10.00
- Štúdio DAB v Nitre – prezentácia básnickej zbierky Milana Vinca ČÁSTA *Hra lásky* – 4. decembra o 17.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – čítanie z kníh Igora GALLA a Patricie ARATOOVEJ-GALLOVEJ – 8. decembra o 15.00
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – stretnutie s Táňou KELEOVOU-VASILKOVOU a Dadom Nagym – 9. decembra o 17.00

Zastavte Dubčeka!

V piatok 13. novembra v historickej budove SNR v Bratislave uviedli slávnostne do života synovia Alexandra Dubčeka Pavol, Peter a Milan román Jozefa Banáša o najznámejšom česko-slovenskom politikovi moderných dejín *Zastavte Dubčeka!* Hlavnou motiváciou jeho napísania bolo pre autora rozčarovanie, ako málo, ak vôbec niečo, vie o Dubčekovi mladá generácia. Prezentácia knihy mala neobyčajnú atmosféru. Pri francúzskej piesni autorskej dvojice Alice Dona – Claude Lemesle Záhradník z Bratislavy v podaní Andrey Zimányiovej a skupiny Margot naskakovali zimomriavky, pri čítaní Dušana Jamricha z knihy ožíval v spomienkach november 1989, pri slovách Dubčekovho syna to bolo dojatie a pri odľahčenom moderovaní Sajfu, ktorý počas Pražskej jari ešte nebol na svete a počas novembra 1989 netušil, o čo ide, presvedčenie, že nič nebolo zbytočné.

„Predpremiéru“ prezentácie pripravilo vydavateľstvo Ikar už na Bibliotéke, kde sa kniha stretla s čitateľskou priazňou a stala sa najpredávanejšou v stánku Ikaru.

-bi-

Revue svetovej literatúry má 45 rokov

V Pálffyho paláci v Bratislave predstavili 28. októbra najnovšie číslo časopisu *Revue svetovej literatúry* venované francúzskej literatúre. Vydanie tretieho tohtoročného čísla bolo zároveň aj malou oslavou 45. narodenín tohto časopisu, ktorý najmä vďaka jeho šéfredaktorky Jarmile Samcovej oboznamuje slovenských čitateľov s významnými a pozoruhodnými umeleckými dielami nielen zo svetových, ale aj tých menej rozšírených

jazykov. RSL si roky udržiava vysokú úroveň textov, pričom poskytuje aj priestor mladým prekladateľom. Držíme palce, aby pani Samcová a nadšenci okolo nej neustrácali ani v týchto zložitých ekonomických časoch svoj elán, čitateľom prajeme príjemné chvíle s francúzskymi textami v najnovšom čísle. Ak niekomu chýbajú predošlé čísla časopisu, môže skúsiť www.rsl.sk, kde si ich môže objednať.

-r-

Rad Bobříka – knihovníka

Staromestská knižnica odovzdá 26. novembra šiesty raz výročnú cenu, Rad Bobříka – knihovníka, za nezištnú pomoc a podporu jej aktív. V tomto roku dostanú ocenenie PhDr. Paula Holotňáková (Kultúrne a informačné centrum Velysyanectva USA), MUDr. Katarína Babinská

(Lekárska fakulta Univerzity Komenského), PhDr. Ludmila Hrdináková (Katedra knižničnej a informačnej vedy FF UK) a Jana Fabianová (Travel Agency – Tour4u). K 29 laureátom – „bobříkom“ za roky 2004 – 2008 tak pribudli ďalšie štyri nové mená.

-zv-

Tisíc snov Jozefa Havrana

V Literárnom a hudobnom múzeu v Banskej Bystrici v rámci Mesiaca úcty k starším predstavili básnický debut dlhoročného člena literárneho klubu LITERA 2 Jozefa Havrana (1936) s názvom *Tisíc snov*.

Autor prelieva životné skúsenosti okorenené humorom do básní plných múdreho nadhľadu bez zbytočného sentimentu. Zaznieva v nich tak nostalgia, ako aj pokorný pohľad na prežitie. Sympatické sú i verše, venované mestu: „Bože, aspoň rok na nohách / ešte aspoň tisíc

snov / dopraj svojmu hriešnikovi / rozlúčiť sa s Bystricou“.

Útla zbierka poskytuje iba malý prierez autorovej tvorby, dáva však nazrieť do duše jedného z mnohých slovenských seniorov, ktorí svoj život prežili v práci a pre rodinu.

Je tak trochu i návodom na aktívne prežívanie postproduktívneho veku. Autor končí svoje sentimenty o živote zvolaním: *Dôchodcovia celého sveta, internetujme sa!*

Jana Borgulová

November '89

Vetvičkou tisu na cestu za čitateľmi vypravil 12. novembra predseda SAV prof. Jaromír Pastorek v Univerzitnej knižnici v Bratislave novú publikáciu *November '89* autorského kolektívu pracovníkov Historického ústavu SAV pod vedením Jozefa Žatkuliaka. Vo svojom príhovore ocenil prínos autorov publikácie k hlbšiemu poznávaniu novembrových udalostí a vyhodnoteniu dostupných fotografických dokumentov a publikovaných materiálov.

Knihu predstavili Jozef Žatkuliak a autor úvodnej štúdie Milan Zemko. Ich vystúpenia doplnili autentické postrehy, spomienky, názory

-lč-

Nevyužitie myšlienky

Žijeme už tak rýchlo, že niet nikoho, kto by prebehol svoju dobu.

Cena Bibliotéky 2009 pre Etelu Farkašovú

Cena Bibliotéky sa prvý raz udeľovala na 15. ročníku medzinárodného knižného veľtrhu Bibliotéka roku 2007. Odborná porota vyberá zo všetkých knižných diel vydaných v predošlom roku (próza, poézia, literatúra pre deti a mládež) od ženských autoriek desať titulov, z ktorých vzíde víťazná knižka, a jej autorka si na Bibliotéke prevezme cenu aj s finančnou prémieu.

Prvou laureátkou bola Jana Juráňová za román *Orodovnice*, vlni Cenu Bibliotéky udelili Helene Dvořákovéj za knihu poviedok *Plaché rozkoše*. Tento rok sa do finále dostali: Jana Beňová: *Plán odprevádzania*, Jana Bodnárová: *Takmer neviditeľná*, Etela Farkašová: *Fragmenty*, Mária Ferencuhová: *Princíp neistoty*, Gabriela Futová: *Dokonalá Klára*, Mila Haugová: *Miznutie anjelov*, Daniela Kapitánová: *Vražda v Slopnej*, Katarína Kucbelová: *Malé veľké mesto*, Viera Švenková: *Rozmarné sebalásy a Alta Vášová: Ostrovy nepamäti*. Laureátkou Ceny Bibliotéky 2009 sa stala Etela FARKAŠOVÁ za knižku *Fragmenty*. Prevezla si ju z rúk predsedu poroty Alexandra Halvoníka a generálneho riaditeľa a. s. Incheba Alexandra Rozina.

Foto Incheba

Cena Alexa Austa

Bývalý prezident Združenia vydavateľov a kníhkupcov SR Alex Aust, ktorý nás opustil 15. augusta, mal osobitný dar vytvárať pohodovú atmosféru. Na Bibliotéke ho viacero ľudí hľadalo márne a ťažko sa vyslovovala veta, že tu nie je a už nikdy nebude. Na jeho pamiatku sa rozhodlo Združenie vydavateľov a kníhkupcov SR udeľovať na Bibliotéke Cenu Alexa Austa za významný edičný čin. V tohtoročnom nultom ročníku ju udelilo Alexovi Austovi in memoriam. Na úvítacom večere ju prezident ZVK SR Michal Horecký odovzdal jeho manželke Táni Austovej.

Foto Incheba

Cena Fantázie 2009

K vrcholom sobotňajšieho programu Bibliotéky patrilo slávnostné vyhlásenie výsledkov *Ceny Fantázie 2009*. V už siedmom ročníku súťaže súťažilo 69 autorov – hodnotila ich porota a o celkovom víťazovi rozhodli internetovým hlasovaním čitateľa. Členmi poroty aktuálneho ročníka boli: spisovateľ Dušan Taragel, moderátor Dado Nagy, redaktor *Fantázie* a spoluorganizátor súťaže Ivan Pullman, redaktorka internetového magazínu *Sme* Katarína Mrázková, prekladateľ, editor, predseda občianskeho združenia *Mastodont* a spisovateľ Michal Spáda.

Vítazkou sa stala Lucia DROPOVÁ (*Hladný tovar*), druhé miesto získal Tomáš STRAŇÁK (*Ničiteľ škodcov*), tretie JOZEF KARIKA (*Samota*). Osobitnú *Cenu Bibliotéky* získal Michal JEDINÁK za poviedku *Rattus*. Akciu, ktorej súčasťou bol aj krst zborníka *Fantázia 2009*, moderovali Dado Nagy a vydavateľ časopisu *Fantázia* Ivan Alakša.

A ešte čosi o fantastike – vydavateľstvo Artis Omnis na koniec roka s definitívnou platnosťou avizovalo vydanie knihy Juraja Červenáka *Černokňažník vládca vlkov*. Prvá časť cyklu nefalšovanej slovenskej fantasy bude prvým knižným vydaním v súčasnosti najkvalitnejšieho slovenského autora historickej beletrie v rodnom jazyku.

Zápisky z Bibliotéky (5. – 8. novembra 2009)

Štvrtkové dopoludnie prinieslo medziiným čítanie z knihy *Stalo sa prvého septembra (alebo inokedy)* (Kalligram) od Pavla Rankova. V tomto prípade sa vyplatí po n-tý raz zopakovať: román poskytuje jednu z najzávažnejších beletristických výpovedí o moderných dejinách Slovenska.

Priamo s históriou súviseli aj ďalšie podujatia: riaditeľ Literárneho informačného centra Alexander Halvoník uvádzal knižku *Slovenské dejiny I* (LIC) od excelentného historika Matúša Kučeru. Publikácia prehľadne zachytáva históriu Slovenska do roku 1526. Je určená predovšetkým stredoškôlkom a začínajúcim vysokoškôlkom, pútavý štýl však nevyklučuje presah smerom k laickej verejnosti a príležitostným záujemcom o tému.

Žilinské vydavateľstvo Artis Omnis predstavilo na veľtrhu zaujímavú novinku: *Na skle malované / Z dreva vyrezané*. Dvojknižka obsahuje spevohru/muzikál Ernesta Brylla a divadelnú hru Lubomíra Feldeka. Artis Omnis prináša Bryllon text v novom slovenskom preklade autora druhej časti knihy, Lubomíra Feldeka. Práve Lubomír Feldek detailne divákovi predstavil knižku, porozprával o osudoch vzniku svojej verzie janošíkovského príbehu.

Piatkové popoludnie patrilo Evite a Slovensku. Keď sa vlni na jar stretla autorka populárnych kníh *Stalo sa mi všetko, Všetko alebo nič, Všetko alebo nič: Príbeh pokračuje* Evita Urbaníková s Michalom Meškom z knižkupectva *martinus.sk*, samozrejme, že sa rozprávali o knižkách. A tak sa pri káve zrodil nápad na kolektívny román. Lenže dvaja inšpirátori sa neuspokojili s úzkym okruhom tvorcov, ale dali príležitosť všetkým. Webová stránka www.slovenskopisero.com.sk sa na 20 týždňov stala tvorivou dielnou, do ktorej každý týždeň pribúdali nové kapitoly. Ako hovorí editorka projektu a zároveň autorka prvej kapitoly Evita Urbaníková: „Týždenne prichádzalo priemerne okolo 70 príspevkov, najväčšia nádielka bola 178 a najmenej 9 príspevkov do jednej kapitoly.“ Demokratický princíp hlasovania uplatnili autori nielen pri rozvíjaní deja a formovaní postáv, ale aj pri určení názvu. Tak sa medzi čitateľov dostal nový slovenský román *Minulosť tá dostane* od autorov: Aron Maxell, Peter Debnár, B.B. Fisher, Barbora Panáková, Zuzana Marianková, MiMe, Jerry Dawidow, Peter Šišovský, Gabriela Arva Tóthová, Katarína Havranová, Marci V.K., Andrea Hinková (autorka názvu) a Róbert Vacula (autor obálky). Nadšenie z tvorcov sa na prezentácii prenieslo aj medzi publikum. Veľa chuti do čítania želá:

*U. Halvoník
E. Urbaníková
M. Meško
G. Halvoník*

Literárne informačné centrum v spolupráci s Vydavateľstvom Matice slovenskej vydalo dvojjazykové *Dejiny slovenskej literatúry I, II*. Prvý zväzok zachytáva úsek do roku 1918, druhý zas novšiu a modernú literatúru s presahmi až do 21. storočia. Práve zmapovanie literárneho terénu po roku 1989 patrí k najväčším prednostiam projektu. Ako uviedli koordinátor projektu/editor, profesor Imrich Sedlák a profesor Ladislav Čúzy (autor časti o medzivojnovnej próze), v porovnaní s dielami Stanislava Šmatláka a Viliama Marčoka, zameranými predovšetkým na novú interpretáciu a uchopenie faktov či súvislostí, predstavované dejiny sú predovšetkým prehľadovou prácou pre študentov a širšiu verejnosť. Knižky sú jasne členené a v závere kapitôl nájdeme aj portréty najvýznamnejších osobností.

Úvod predstavovania nových tvári Ikaru sprvu vyzeral na presilovku pódia proti publiku, ale len čo sa beseda s debutantkami Katarínou Šajbanovou a Slávkou Koleničovou rozprúdila, zaplnilo sa aj auditórium. Autorka troch knižiek pre mládež Martina Solčanská zaujala svojou spontánnosťou a Marek Zákopčan sa zaradeniu medzi ženskú autorky nebránil. Prezradil, že má rád „pokleslé“ žánre a romantické love story. Jeho knižka *Zradná vášeň* však okrem romantiky ponúka aj dve absolútne neromantické vraždy.

Zvyšok popoludnia spestrilo občianske združenie Generácia. Členovia petržalského literárneho klubu, zastrešeného pracovníčkou knižnice Ľudmilou Brunnerovou, predstavili, ako aj po minulé roky, aktuálnu básnickú a prozaickú tvorbu svojich členov.

Programy pre deti patria na Bibliotéke k najnavštevovanejším a najväčším. Vydavateľstvo SPN-Mladé letá ponúkalo v svojom stánku štyri pôvodné novinky – Roman Brat: *Mordovisko*, Ján Navrátil: *Čauko, bengoši!*, Peter Gajdošík: *Pavúčikove dobrodružstvá* a Paula Sabolová: *Blcha v cirkuse*. Posledné dve spolu s detskými čitateľmi uviedli do života za asistencie šaša, ktorý síce mal problémy s bublifikom, ale deti mu s problémom hravo pomohli potom, čo si zručnosť vyskúšali v tkaní pavučiniek. Spisovateľ Ján Uličiansky a výtvarník Miloš Kopták sú zohratí dvojica a detskej duši rozumujú. Dokázali to nielen na tvorbe knihy *Malá princezná* z vydavateľstva Perfekt, ale aj na jej bibliotékovej prezentácii. Jaroslav Rezník v sobotné predpoludnie prezentoval svoju knihu *Kika spáva v paprike* z vydavateľstva Ikar.

Kto prišiel v sobotu v podvečer na prezentáciu knihy Matúša Kučeru *Bratislava a starí Slováci* z Vydavateľstva Matice slovenskej neskôr, musel stáť. Skvelý rozprávač, rovnako ako v piatok pri prezentácii *Slovenský dejín I*, svojich poslucháčov nesklamal.

Panta Rhei ponúkalo počas celých štyroch dní skvelú kávu a miesto na komornejšie prezentácie. Prvým hosťom bola Veronika

Šikulová, jej novinku *Domček jedným táhom* (Vydavateľstvo Slovart) uviedol Dušan Dušek. Veronika po prezentácii pobavila aj náhodných hostí v kaviarni prednesom textov ruských klasikov spamäti. Priestory a pohostinnosť Panta Rhei využili aj Igor Bukovský, Milan Lasica, Branislav Jobus, Juraj Šebo, Gustáv Murín a ďalší autori.

Nedeľňajší program ponúkol prezentáciu knihy *Čas na ticho* (Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov) filozofky a prozaičky Etely Farkašovej, ktorú moderoval riaditeľ VSSS Roman Michelko.

Na nedeľnom sklonku Bibliotéky sme sa ešte stihli opýtať vystavovateľov, ako je už spomenuté v úvodníku na prvej strane, na najčastejšiu otázku návštevníkov. Víťazné dve už poznáte, ostatné boli konkrétnejšie, vzhľadom na jednotlivé expozície. V stánku Vydavateľstva Slovart sa ľudia pýtali na preklad najnovšieho bestselleru Dana Browna *The Lost Symbol* (v slovenčine vyjde 10. februára 2010!), v spoločnom stánku Združenia vydavateľov a kníhkupcov SR hľadali titul *Slovenské masmédiá* (Pavol Dinka) a *Sartrov Múr* (obe vydalo VSSS). Na prírastky v stálych edíciách boli zvedaví v stánku vydavateľstva DAJAMA (*Prírodné krásy Slovenska* a *Kultúrne krásy Slovenska*; vydavateľstvo predstavilo aj novú edíciu *Slovensko z oblakov* a jej prvý titul *Hrady / Castles*), takisto to bolo s vydavateľstvom Fragment a Perfekt: vo Fragmente hľadali najmä deti novinku z *Klubu záhad*, a v Perfekte si mnohí chceli kompletizovať edíciu *Súborné dielo Vojtecha Zamarovského*. V Ikare, ako inak, smerovala otázka našich žien, matiek a mužov, ktorí chcú knižkou potešiť naše ženy a matky, na jubilejný, dvadsiaty!, román *Táne Keleovej-Vasilkovej Klamstvá* – kniha na Bibliotéke avizovaná sa už medzičasom stala reálnou súčasťou knižkupectiev. V stánku vydavateľstva Marenčin PT dominovala otázka na titul *Mafia* (Gustáv Murín), vo Fortuna libri zas zaujímal titul *Kronika peňazí na Slovensku*, v Artfore pýtala pozornosť trojica Tracy, Ašer a strom v tituloch *Tracyho tiger*, *Volám sa Ašer Lev* a *Malý strom*. V stánku Knižného centra prekvapila Milana Lechana, ktorý roky pracuje v Knižnom centre, jedna pani otázkou: Vy tu pracujete?, ale okrem nej boli viacerí zvedaví na titul *Šaláty mnohých chutí* (Zdenka Horecká, Vladimír Horecký). Vo vydavateľstvách SPN – Mladé letá a Veda sa opakovali každoročné otázky o novinkách, zato v stánku Aspektu často odznela prostá, milá veta: Ktorá kniha je dobrá? V stánku kresťanských vydavateľstiev padali otázky o knihe receptov rádovej sestry Anastázie *103 zákuskov sestry Anastázie* (Dobrá kniha), v Lúči otázkový rekord patril knihám súvisiacim so sv. Jánom M. Vianneyom, patrónom kňazov, lebo pápež Benedikt XVI. vyhlásil tento rok za Rok kňazov.

Miloš Ferko

KNIHA ROKA 2009

Stav k 10. novembru

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. M. Kenda: <i>Epidrámy a Epidraky</i> – DAXE	23
2. O. Malý: <i>Mocipánov služobník</i> – Tribun EU	21
3. M. Rúfus: <i>Ako stopy v snehu</i> – Slovenský spisovateľ	17
4. T. Keleová-Vasilková: <i>Srdce v tme</i> – Ikar	12
5. I. Bukovský: <i>Teraz to zide?</i> – AKV – Ambulancia klinickej výživy	11

DEBUT ROKA

1. I. Dobraková: <i>Prvá smrť v rodine</i> – Marenčin PT	9
2. I. Kučerová: <i>Lovíť alebo nebyť</i> – Motýl	6
2. V. Štrýček: <i>Bankrot. Chcete prežiť?</i> – Perfekt	6
3. V. Štefanič: <i>Kráľovná z Tammiru</i> – Don Bosco	5
3. G. Weissová: <i>Diagnóza F 50</i> – Evitapress	5

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	24
2. DAXE	19
3. Slovenský spisovateľ	14
4. Aspekt	13
5. Vydavateľstvo Slovart	12

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2009

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2009 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2009. Uzávierka ankety je 15. marca 2010.

BIBLIOGLOSSÁR

Robert van Gulik
PRÍPAD ČÍNSKEHO ZVONA
 Bratislava,
 Slovenský spisovateľ 2009
 Preklad Ondrej Laurinec

Ďalší z napínavých príbehov populárneho sudcu Ti približuje prvý deň jeho pôsobenia v meste Pu-jiang, kde ho zaujal dávnejší nevyriešený prípad. Išlo o znásilnenie a vraždu, okrem toho začal v meste riešiť záhadu slávneho budhistického chrámu neskutočného milosrdenstva, v ktorom mnísi zázračne liečili neplodné ženy. Sudcovi Ti sa s pomocou verných pomocníkov a najatých prostitútok podarilo odhaliť, odkiaľ prúdi do chrámu bohatstvo, ako aj skutočnosť, že mnísi nie sú vôbec cnostní... Zároveň s týmito prípadmi sudca venoval pozornosť sťažnosti vdovy po bohatom obchodníkovi a starodávnej krvnej pomste. Pri hľadaní súvislostí a riešení problémov sa sudca s pomocníkmi ocitli v nezvyčajnej pasci pod obrovským bronzovým zvonom, kde našli kostru a zvon sa mal stať aj ich hrobom. Len vďaka sudcovej duchapritomnosti sa tento scenár nenaplnil a vinník neunikol spravodlivosti.

Lieve Boumans
PONÍKY A KONE
REKORDY ZVIERAT
 Bratislava, Slovart-Print 2009
 Preklad Tatiana Žárjová

Knižky so samolepkami umožňujú nalepiť v každej z nich 63 obrázkov poníkov, koní, divých i domácich zvierat. Po ich nalepení získa dieťa pestré obrázkové knižky so základnými informáciami napríklad o divých a ťažných koňoch, športových disciplínach, alebo o zvieratách žijúcich v blízkosti človeka, ale aj riek, jazier, v moriach i v púšťach.

Jackie Collinsonová
HOLLYWOODSKE LÁSKY
 Bratislava, Ikar 2009
 Preklad Tamara Chovanová

Dva osudy žien, ktoré sa nečakane stretnú v L.A., sú ústredným motívom knihy z filmového prostredia. Cameron Paradisová utečie z Havaja od tyranského manžela a začne v L. A. pracovať vo vychýrenom fitnessklube. Má tak možnosť stretávať celú plejádu známych osôb z umeleckého a mediálneho sveta. Hoci sa vyhýba búrlivému nočnému životu, na jednej párty ju očarí filmový producent Ryan Richardson, manžel Mandy, ktorá je dcérou hollywoodskeho magnáta Hamiltona Heckerlinga. Tu sa prelína dej príbehu s tragickým osudom druhej ženy – Čečenky Aňi Anastaskiovej, z ktorej sa po vojnových udalostiach stane prostitútkou. Na staromládeneckej rozlúčke so slobodou v Európe si ju všimne Ryan a rozhodne sa, že jej pomôže oslobodiť sa a začať nový život v Amerike. Prepletené osudy žien, dramatický vývoj udalostí a vzájomných vzťahov odkrýva zákulisie filmového sveta, pretváрку, krutosti i vypočitavosť ľudí.

-18-

Vychádza

Ábé, Aha a spol.

Dĺžeň

Ábé a Aha sedeli na dvoch starších monitoroch za preplneným kontajnerom. „Alebo máme málo kontajnerov, alebo priveľa vecí,“ kopol Ábé do plechového kolieska pred sebou a znova sa zahľadel na približne tri stebľá trávy. Približne, pretože jedno steblo vyzeralo, akoby sa rozdeľovalo alebo štiepilo, alebo vyzeralo ako dve stebielka na jednej stopke. Už od jari ich pozoroval, ako sa predierajú cez pukliny šedivého asfaltu, a nazval ich Zelená

Trojica. Skutočne, okrem Zelenej Trojice nebolo na sídlisku nič zelené.

Ábé mal sedem rokov, mal rád počty, neprítomný pohľad a spoložiačku Aha, ktorá nosila vo vrecku fínsky vyskakovací nožik s otváračom na víno. O nožiku sa doteraz nerozprávali, pretože nožik je najužitočnejší, keď o ňom nikto nevie.

„S takým otváračom sa prevrtaš na dno najhlbšieho tajomstva,“ povedala raz Aha, keď sa rozvalila na šedivom kockovom monitore japonskej Toshiba.

„Všimla si si,“ povedal Ábé zamyslene, „že dno nejestvuje? Alebo,“ pripustil rozvážne, „nejestvuje tajomstvo.“

To bola stará otázka. Ábé ju kládol Aha najmenej raz za týždeň, a keď sa Aha nad jeho otázkou raz rozhodla zamyslieť, po chvíli jej prišlo zle a zatočila sa jej hlava. Bol krásny, zlatistý jesenný deň a Aha sa múdro rozhodla nad touto otázkou už nikdy nepremýšľať. Odvtedy jej bolo – ako sama rada hovorila – veľmi jednoducho.

„Radšej nebudem vedieť, či niečo má dno alebo nemá,“ povedala stručne. „Hlavne aby mi nebolo zle a netočila sa mi hlava.“

„Zlatisto,“ zopakoval zamyslene Ábé, ale potom nepovedal asi pol hodiny nič. Sedel na priehľadnom indigovom monitore Apple, pretože za mu veľmi páčil obrázok nahryznutého jablčka, ktoré svietilo na atramentovom plaste ako vykrojený rožok z Mesiaca. Z toho krásneho Mesiaca na nočnej oblohe, ktorý má oči, nos a usmiata ústa. Ábé má sedem rokov, ale už vie, že Mesiac je jediná tvár vo vesmíre, ktorá sa neprestajne usmieva. Je to jeho jediná istota.

„Chcel by som byť Mesiac.“

Ábé si to hovoril vždy, keď zazrel jablčko na počítači Apple, alebo Aha, ako sa vynára z dialky a usmieva sa len na neho.

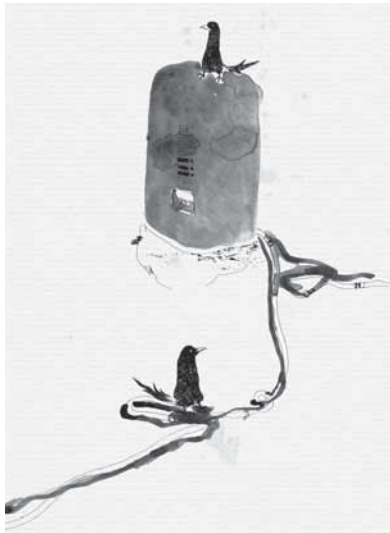
„A ešte mi prezrad, načo nosí také krehké, priesvitné a ledva chodiace dievča švajčiarsky nožik?“

„Aby som ho mohla bleskurýchlo otvoriť a ukázať ti dokonale vybrúsenú čepeľ.“

Ábé sa na monitore zahniezdil, špičky tenisiek zaprel o asfalt a pomaly sa obrátil v smere čepele.

V smere čepele bol obchod a pred obchodom stál automat.

„Automat,“ povedal Ábé a vybral sa súbežne s čepeľou noža k veľkej plechovej búde.

No len čo vyslovil slovo automat, ten sa rozpadol na kopol súčiastok, z ktorých každá vydávala časť z automatovho hlasu. Jedna súčiastka vydávala zvuk podobný písmenu N, ďalšia čosi ako E, kdesi pod odkvap odkotúľaná súčiastka opakovala ako verklík m, m, m, m, m, pod Ábého tenisťou iná súčiastka nepretržite písala áááááááááá – a tak ďalej, každá súčiastka svoje.

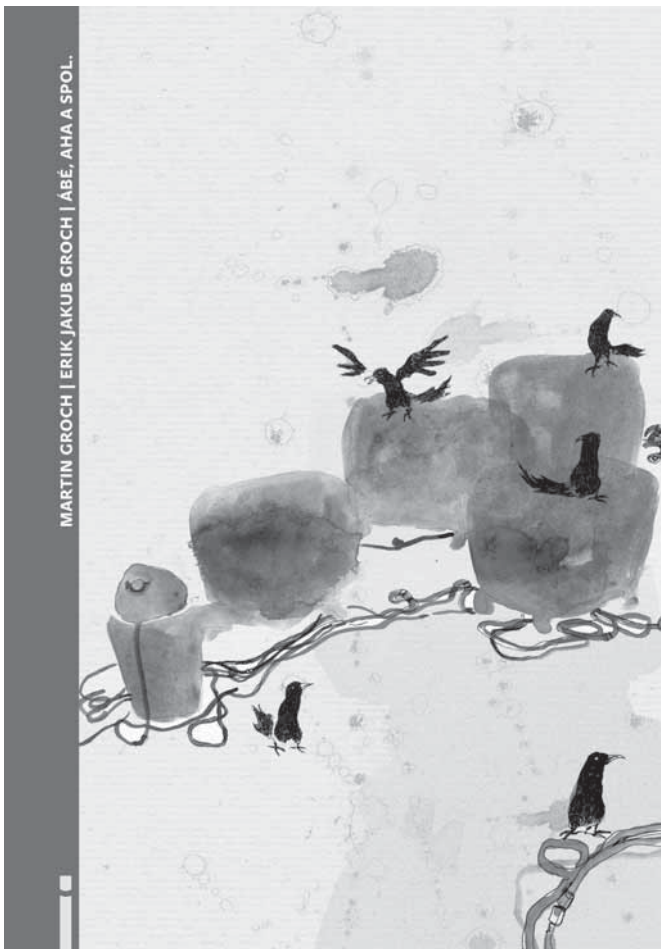
„Zvláštne,“ povedal Ábé. „Automat ktorý je automat ktorý hovorí

ako automat ktorý sa rozpadne na súčiastky hneď ako na neho povieš že je automat a ktorý tu teraz leží v tvare súčiastok z ktorých každá vydáva osobitý zvuk automatu.“

Aha sa chvíľu dívala na drobunkú súčiastku huhňajúcu dookola čosi ako dĺžeň, zvuk, ktorý nevedela napodobniť, a z ničoho nič po nej dupla. V tej chvíli sa súčiastka rozpadla na kúsочки malinké ako prášok do pečiva a ľahký prievan ich rozfúkal do vzduchu, takže po nich nezostalo celkom nič.

Lenže keď sa Ábé a Aha pohli, počuli za sebou zvuk podobajúci sa na dĺžeň. Zvuk, ktorý sa nepodobá na nijaký iný zvuk na svete. Zvuk, ktorý sa nedá vysloviť.

Ábé a Aha sa nehybne pozerali na seba a odrazu obaja privreli pery a načúvali, ako zvuk najdlhšieho dĺžňa na svete krúži okolo nich a nikto na svete ho nikdy nevyšloví.

napísal Erik Jakub Groch
ilustroval Martin Groch

Ďateľ

Z okna knižnice hľadeli na tmavomodré nebo bez jediného mraku, bez jediného letiaceho tvora s rozprestretými krídlami, so spevom škovránka, s ohlušujúcim čvrikáním vrabcov. Vo vzduchu sa pohybovali len listy stromov, zdrapy, neplatné lístky na autobusy, električky, trolejbusy, na záchod, do kín a do divadla.

„Stretneme sa v Knižnici,“ povedala Aha, keď vyšli s Ábéom z odpornej školy.

„Nezabudni sa naobedovať. Lebo ti znova bude škvrkať v žalúdku a ja znova nebudem počuť upokojujúce ticho Knižnice.“ Ábé sa na chvíľu zastavil a zamyslel. „Nie škvrkať,“ opravil sa. „Vrešťať. Tebe v žalúdku vreští.“

„Daj sa vypchať,“ odvetila Aha ako zakaždým a vyliala zvyšok vody z desiatovej fľaše na horúci asfalt. Voda sa ihneď vyparila do maličkého obláčika. „Vypchaný budeš veľmi milý. Vedel si o tom?“

Ábé a Aha chodievali do Knižnice pozeráť v knihách obrázky vtákov.

„Pozri na ten milý chvostík,“ ukázala Aha na čiernomodrý chvostík sojky.

„S chvostom keruje,“ povedal Ábé a zavrteľ na stoličke chudým zadkom.

Kedysi boli sojky, holuby, vrabce, vrany a mnoho iných vtákov aj v Meste, kým ho celé nezaasfaltovali spolu s trávou a spráchnivenými kmeňmi vyrúbaných stromov. Na námestí neskôr vysadili niekoľko stromčekov, lenže ich koruny boli len o čosi väčšie ako basketbalové lopty a nebezpečne nízko pri zemi, kde na vtáčikov striedli vyhľadávané mačky. Na obzore holých hrebeňov za mestom sa týčili blyštavé mrakodrapy, oslepujúce hory sklenených bánk a poisťovní, nič, čo by pripomínalo krajinu z prastarých kníh, aké videli v Knižnici. V knihách boli na obrázkoch všelijaké okridlené bytosti, obrovské jastraby, sýkorky, rýchlo sa pohybujúce lastovičky, vyjavené sovy a škovránky letiace vysoko k vychádzajúcemu slnku. Lenže vtáky sa už dávno odsťahovali ďaleko od Mesta, na strmé vršky s niekoľkými roztrúsenými stromami a tlačili sa jeden vedľa druhého. Jastrab hneď vedľa vrabčeka, sova driemala s lastovičkou na hlave a všetky vtáky sa držali pokope, ako keby ich navrhoval nejaký nevynachádzavý programátor.

Ale tak to nebolo.

Kedysi jastrab zjedol niekoľko vrabčiek na raňajky a sova by ani chvíľočku neznesla lastovičku na hlave. Lenže keď ľudia kúpili, vyrúbali a predali väčšinu lesov, museli zvieratka držať pokope, aby sa navzájom nepozabýjali a nezostali nakoniec sami.

„Sama by som tu nezostala,“ povedala raz sova tak nahlas, aby to všetci počuli. „Ani za svet.“

Vtáky a vtáčiky prikývli a odvtedy sedeli na strome ako bratia a sestry, tí najmenší ako bračekovia a sestričky. Len havranov a straky poverili zbierať potravu z veľikánskych smetísk okolo Mesta, pretože havrany a vrany to robili odjakživa veľmi dobre. Potravu si vždy spravodlivo rozdelili, aby nikto nezahynul. Ábé a Aha zavreli knihu a zahľadeli sa z okna. Cez

okno bolo pekne vidieť von, na vzduch, na modré nebo, na blyštiace sa okná na horizonte.

No ako zakaždým, až po horizont bol vzduch prázdny, bez jediného vtáčika, okrem sovy s otvorenou knihou, namaľovanej nad dverami vysokej školy. Ale namaľovaná sova sa nikdy ani len nepohla a po mnohých rokoch jej dažde zmyli jedno oko, takže vyzerala ako Čítajúci Pirát.

Po chvíli Ábé otvoril a zapol skener pred sebou. Z knihy opatrne vyrezal obrázok slávika a skopíroval ho v skeneri. Potom kópiu slávika skopíroval do počítača, takže ho mal hneď za sklom monitora. Slávik sa vystrašene pozeral na podsvietenú bielu plochu naokolo, na nevľúdne okienka s menami súborov a počítačových programov. Jedna ikona vyzerala zvlášť nebezpečne, pretože sa volala video.macka.vlc a slávik vedel dobre, čo by sa stalo, keby na ikonu náhodou stúpil. Rýchlo sa presunul na opačnú stranu počítačovej plochy a v kúte obrazovky sa triasol od strachu.

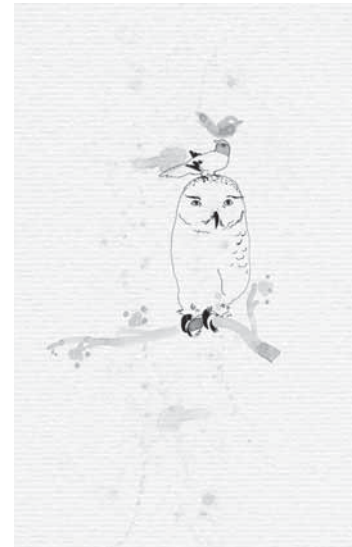
„Hm,“ zamyslel sa Ábé. Potom zapol vstavané reproduktory a započúval sa, lenže okrem tichého hučania ventilátora v počítači nič nepočul.

„Možno je nemý,“ povedala Aha.

Ábé sa zahľadel na slávika v rohu monitora a niekoľkými príkazmi na klávesnici zmenil sivú plochu počítača na zelenú a obkolesil ju obrázkami rozkvitnutých stromov, ktoré sám na jar nafotil a uložil do počítača. Slávik sa opatrne rozhládol, roztvoril krídelká a pokúsil sa vyletieť von z obrazovky, lenže v tom okamihu narazil na tvrdý plast plochého monitora a zrútil sa na zem. Chvíľu bezvládne ležal na ploche, túžba dostať sa von z monitora však bola oveľa väčšia ako rany, ktoré nárazom utrížil. Zdvihol sa, roztvoril krídelká a znova sa rozletel smerom von z monitora. No znova narazil do tvrdého plastu, tentoraz oveľa prudšie ako predtým. Chvíľu trvalo, kým sa pozbieral z plochy a smutne sa zahľadel na Aha.

„Hrozné,“ rozplakala sa Aha, keď hľadela na bezmocného slávika.

V tej chvíli namaľoval Ábé uprostred plochy horizont so žltým slnkom, presvitajúcim cez husté zelené konáre stromov. Zároveň pustil z reproduktorov počítača vtáčí spev a šumenie listov. Myšou nežne ťukol do slávika, ktorý vyzeral ako bezduchá kópka peria. Slávik sa pomaly zdvihol na roztrasený nôžky, opatrne sa otočil smerom k horizontu a započúval sa do spevu vtákov. Odrazu rozťahol krídelká a rozletel sa opačným smerom, k lesu a vtáčiemu spevu v pozadí plochy. Ábé a Aha hľadeli na slávika, ako sa ustavične zmenšuje, kým z neho nezostala malilinká bodka, ktorá napokon tiež zmizla kdesi v útroboch monitora.

Ábé a Aha chvíľu bezradne hľadeli na prázdny horizont, ktorý po slávikovi zostal.

„Už viem,“ ťukol si odrazu Ábé po čele, vytiahol obrázok slávika zo skenera a opatrne ho prílepil priesvitnou páskou späť do knihy. Potom obracali listy s kolorovanými obrázkami, dokiaľ neobjavili obrázok datľa. Ďateľ sedel na konári a dlhým tvrdým zobákom dlabal do kmeňa stromu okrúhlu dieru, cez ktorú sa napokon prepchá dovnútra a ubytuje sa v bútlavom strome.

„Toto je náš vták,“ usmial

sa Ábé, skopíroval datľa do počítača a nástrojom guma vymazal datľovi strom, na ktorom stál a hlbil dlhým zobákom dieru do vráskavej kôry kmeňa. Ďateľ sa chvíľu bezradne otáčal uprostred podsvieteného monitora, potom sa nahol a zobákom opatrne ťukol znútra do tvrdej plochy.

„Klop,“ ozvalo sa odrazu spoza žiariacej tabule pripomínajúcej zamrznutú vodu. A potom znova, klop. Klop.

Najprv sa Ábému a Aha videlo, že datľov tvrdý zobák nemôže monitoru uškodiť a že jeho námaha je zbytočná. No po chvíli sa na druhej strane monitora zjavila tenučká prasklina podobná vlásku, takže ju takmer nevideli.

„Ideeeš!“ zakričala Aha, ako keď sa vysoký čierny basketbalista rúti s loptou cez obranu vysokých bielych basketbalistov.

Po chvíli vytrvalého dobania sa prasklina rozširovala, zväčšovala, kľuvanie bolo počuť čoraz hlasnejšie a hlasnejšie. Nakoniec sa obrazovka s veľkým hrmotom rozletela na milión drobných kúsčkov a zrútila sa ako črepiny rozbitého výkladu na stôl pod počítačom. V tej chvíli datľ prúdka mávol krídlami a vyletel cez dieru v monitore a cez otvorené okno von.

Ábé a Aha hľadeli za vtákom, ktorý naradostene letel čoraz vyššie a ďalej, kým nezmizol nad sklenenými mrakodrapmi na zrkadliacom sa horizonte a neprisadol si medzi ostatných vtákov a vtáčikov na strome, vysoko, vysoko na strmom skalnom výčnelku.

Rozprávky sú z knižky, ktorá začiatkom decembra vyjde v OZ Slniečkovo.

Pre dospelých čitateľov

Roman Brat: Mordovisko. Bláznivé príbehy zo školy a okolia, Bratislava, SPN – Mladé letá 2009

Bláznivé deviatacké príbehy o trochu bláznivej škole, akú by si zrejme mnohé dospelé deti želali, pripravil Roman Brat svojim čitateľom v novej knihe *Mordovisko*. Je to príliehavý názov pre deviatacké predpripravené morenie a aj pre rizikové pracovné podmienky deviatackých učiteľov a personálu školy. Avšak aj v tomto prípade platí, že ľahkovážne netreba veriť ani len názvu. Mordovisko je totiž v skutočnosti tvorivá a zábavná hra, s ktorou vyhrajú „súťaž o najlepšiu súťaž“ deviataci a vyslúžia si aj odmenu – trojdnový výlet.

Súťaž vymyslel sám riaditeľ školy, Gejza Miazga, citlivý, no predovšetkým uletený a medzi kolegami obávaný hráč. (Aktívna účasť v súťažiach a hrách je na príkaz tohto riaditeľa povinná aj pre učiteľov.) Tí skôr narodení, aj vďaka výtvarným odkazom ilustrátora Miroslava Regitku, si cez Gejzu Miazgu pripomenú seriálovú rodinu Miazgovicov. Vymyselníkom à la Aladár Miazga je tu Boco, rozprávač príhod. Zdravým pubertáckym spôsobom čitateľa ohuruje, skúša a naťahuje. Každý príbeh má byť vlastne hádankou, či sa udalosť stala, alebo nie. Hra na pravdu je podmaňujúca. Niektoré príhody čitateľa dostanú. Avšak aj keď fiktívne udalosti sa Boco delí s čitateľom o skutočné snívania, túžby, rieši si vzťahové a iné problémy dozrievania. Samozrejme, zdôverovanie má ešte jedného adresáta – Kláru. Zamilovaný Boco sa po celý školský rok vytrvalo a nakoniec úspešne uchádza o jej priazeň.

Roman Brat sa radí k autorom, ktorí sa odvážne zamerali na cieľovú skupinu dospelých čitateľov. Kvalitných pôvodných titulov je v produkcii pre túto kategóriu „ako šafranu“. Písanie z pozície „nad vecou“, vierohodne, dynamicky prerozprávaný príbeh a uvoľnený situačný humor sú pozitívnymi štandardnými Bratovho rukopisu. Rada pri tomto titule znovu zdôrazním aj úctu k tínedžerom – autorov prístup, ktorý stojí v pozadí jeho textov. Neponižuje čitateľa tým, že by sa mu „podkladal“, lacno si ho kupoval tým, čím sa tínedžeri prejavujú niekedy po autobusoch – nezvládnutými emóciami, vulgárnymi spôsobmi, sladkastým sentimentom. Jeho hrdinovia nie sú šablónovo

podané osobnosti (s akými sa často v knižkách pre túto vekovú kategóriu stretávame). Autor strategicky odkrýva ich osobnostné črty v priebehu celej knižky, provokuje čitateľa, aby sledoval ich vnútorný vývoj, konfrontoval postupne svoj názor. Slabšou stránkou je pointovanie niektorých príbehov. Napríklad *Príbeh o strachopudke Magálovej* v závere stráca svoju gradáciu, akoby zvolená zápleтка nemala dostatočnú nosnosť, v tomto prípade postava Magálovej pôsobí nepresvedčivo detinsky (na deviatačku).

Mordovisko je aj o tom, ako sa deti i dospelí učia nasmerovať svoj vnútorný potenciál v prospech iných, v prospech súdržnosti kolektívu. Niekedy veci neodhadnú. No na neúspech reagujú celkom zdravo – neprestávajú skúšať a experimentovať. **Timotea Vráblová**

Posadnutý citom

Jozef Heriban: Posadnutosť, Bratislava, Herial 2009

Ezra Michael je zvláštny človek. Na prvý pohľad má všetko, no sám cíti, že to nie je pravda. Vnútorne pochybuje o svojom stave bytia, venuje sa sám sebe, a pritom premýšľa nad zmyselnosťou všetkého okolo nás. Ženy jeho života – bývalá manželka, dcéry, Nina s Leou, vnučky, dávajú nový a zároveň taký potrebný rozmer jeho pozemskej existencii. A tak, ako bol Ezra v Intimite vlkov skôr citovým egoistom, v *Posadnutosti* sa naplňujú jeho filozofické a jemné mužské stránky. Uvedomuje si nielen svoju zraniteľnosť, ale aj silnú schopnosť milovať a podľa toho koná. Stáva sa svojim vlastným učiteľom.

Dejovou líniou sa nesú egyptské božstvá, báj o Daidalovi a Ikarovi, obyčajný mestský život a nádherná filozofia lásky. Áno, Ezra je posadnutý láskou, životom, citmi, ženami. Pri čítaní cítíme lásku z každého slova, premýšľame nad citmi, vnárame sa do nich, akoby boli samozrejmosťou. Ale nie sú. Autor prostredníctvom Ezrovej

posadnutosti demonštruje potrebu lásky v súčasnom svete. Otvorene premýšľa nad láskou v rôznych fázach života a prichádza k neomylnému záveru: láska je nielen korením, ale aj záchranným kolesom každého z nás. Citovaním Prévertových veršov umocňuje potrebu vášnivého, hravého, materinského či mileneckého citu. Jeho životná filozofia v nás rezonuje ešte dlho po prečítaní románu. Autor vzbudzuje túžbu po prirodzenosti, každodennosti s nádydom niečoho výnimočného. A aj napriek tomu, že je dej v podstate jednoduchý, máme pocit, akoby sme cezeň pochopili TO zložitejšie. Každý z nás nájde v príbehu TO potrebné, TO, čo nám možno ukáže cestu, možno nám spôsobí radosť alebo len spriemerný deň. Voľné pokračovanie Intimity vlkov je nádherné, vášnivé, bolestné, živočíšne, filozofické, ženské i mužské, ale najmä láskavé a ohromujúco pravdivé!

Lucia Kulihová

Anabella, svetlo v temnotách

Dominik Tatarka: Panna zázračnica, Bratislava, Artforum 2009

Novela Dominika Tatarku *Panna zázračnica* nás oslovuje s odstupom vyše troch desaťročí po jej ostatnej reedícii. Čitateľ po nej siaha s túžbou vyplniť vyprázdnený priestor. Priestor textovej imaginácie, snenia. Anabella, hrdinka novely, je postavou, ktorá pôsobí spočiatku ako stará známa. Prichádza akoby z nášho sveta, ticho vojde do bratislavskej železničnej stanice, aby ju ohlušil úder zvuku. Nie hučanie áut, nie zavýjanie sanitiek. Anabella nie je ženou dnešných dní. Prichádza počas vojny. Vpadne do priestoru, v ktorom sa každý človek snaží nemyslieť, necítiť. Ale napriek tomu prežiť. Romain Rolland vložil Luciinu ruku do Petrovej v metre bombardovaného Paríža. Anabella vkladá ruku do ruky Tristana. Prelaknutá sirénou ohlasujúcou nálet s ním beží ulicou. Tristan, mladý umelec, svoj zážitok s ňou pretaví do príbehu o zrodení osudovej ženy. Ženy inšpirátorky. Jeho priatelia, básnici, sochári, maliari, všetci tí, ktorí hľadajú únik pred realitou v imaginácii umenia, mu radi uveria. Anabella prijíma ich pozvania. Opatná im hlavu. Vezme do zajatia srdce. Mladí muži na seba vzájomne žiarlia. Každý z nich chce Anabellu pre seba. Každý z nich cíti, že zabudnúť na marasmus sveta okolo seba sa dá len s ňou. Jedni v nej

hladajú jej náručie, iní jej pohľad. Každý z nich prežíva svoju krízu inak. Napätie medzi nimi sa stupňuje. Anabella, svetlo v temnotách. Bod, na ktorý sa upierajú ich roztúžené zraky. Laň, ktorú naháňajú vlci. Už ju takmer majú. Už sú jej na stope. A ona predaša utečie. Urobí sa mŕtvou pre tento svet. Umrie v divoko blúdiacom náručí každého z jej obdivovateľov. Posiela im svojou posmrtnú masku. Každému po jednej kópii. Originál ale nesníme z tváre. Odchádza s ním na lyžovačku. A muži neveria. Nechcú veriť. Pijú, bijú sa, žiarlia. Je zrejme, že žiaden z umelcov nesmie uveriť. Lebo Anabella splnila svoju úlohu. Básnici píšu básne, maliari malujú obrazy, sochári formujú kameň. Anabella ostala neuchopiteľná. Ostala túžbou. Tatarka nemohol svoj príbeh ukončiť inak. Chcel ponechať mladým mužom nádej. Dobro vedel, že ak by sa básnik kráčajúci za ženou s miernym odstupom rozhodol dosiahnuť ju, to najhoršie, čo by sa mu mohlo priložiť, by bolo, že by uzrel jej tvár. Zaostal básnický subjekt Smrekovej skladby *Básnik a žena*, náročky zaostal aj Dominik Tatarka, demiurg príbehu o Panně zázračnici. Stal sa ku svojím postavám krutým. A tým ich zachránil.

Peter Mráz

CITUJEME ...

„Všeličo videl.

Jeho klienti väčšinou nevychádzali z úžasu.

Tie detaily. Neuveriteľné.

Sám nechápal, ako mohol opísať také detaily zo života človeka, s ktorým sa stretol prvý raz, predtým o ňom nikdy nepočul a napriek tomu o ňom všetko vedel. Aj také veci z minulosti, na ktoré ten človek dávno zabudol a on mu ich so šokujúcou presnosťou pripomenul.

Ako je to možné?

A budúcnosť? Ako môže niekto vidieť do budúcnosti?

Vari sú celé dejiny ľudstva iba napínavým hororom, ktorý si Prozreteľnosť premieta? Dala by sa za istých okolností nejaká scéna z tohto filmu vystrihnúť, zatať a urobiť inak? Je to na človeku a jeho slobodnej vôli?“

Július Balco: Žlté ruže. Regent 2009

Neurčité kontúry pamäti

Martin Vlado: Mestský pustovník, Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009

Po niekoľkých básnických zbierkach (jednej z autorovej spolupráci s Petrom Bilym) sa Košičan Martin Vlado predstavuje aj ako prozaik poviedkami i črtami. Dotýka sa vnútorného sveta človeka, ktorý sa tu nachádza sám, v hraničných polohách, na miľnikoch svojej citovej existencie. Drobnohľad pocitov, nedeľná chvíľka depresie i rozkoše, pomalé umieranie a znovuzrodenie morálky – vo Vladových textoch nájdete všeličo... Píše divokým perom rôznorodo, jeho príbehy sa neodlievajú z jednej formičky. Krátke prozaické žánre mu dávajú slobodu vo vykresľovaní životných póz, situácií a osudov. Nepotrebuje do textu zanašať zbytočnosti, a preto zanecháva priamočiary odkaz – dojem. Dojmová, tak by sa dala označiť táto narácia, nebyť hĺbkovej štruktúry textu a niekoľkých vrstiev usúvzťažnených motívov. Texty sú sústredené v štyroch častiach, kompozične zaujme špecifické radenie dejových sekvencií, tiež použitie podkapitol, odsekov s odmlkou (a pomlčkou), čo nápadne pripomína strofiku básnictva. Napokon próza je popretkávaná príležitostnými básňami, čím sa autor opäť odvoláva na svoj umelecký pôvod. Takisto je veľmi zaujímavé sledovať, ako (alebo nakoľko) je možné bývalý lyrický subjekt zosobniť do úlohy postavy či

rozprávača v próze. Reflexia samého seba, spoločnosti i svojho okolia vo Vladových textoch zahmlieva hranicu medzi fiktívnosťou rozprávačstva a autobiografiou. O tom, kam patrí nenaplnená láska, chlapec zo zamrznutého jazera, kamarát opaľujúci sa na cintoríne alebo kňaz s ľubostnými avantúrami, by nám vedel rozprávať asi iba sám autor. Zatiaľ sa odkrývajú iba veľmi neurčité kontúry pamäti človeka, citlivej bytosti z paneláku kdesi uprostred osamotenej civilizácie. Kto je vlastne v úvode spomenutý *Majster krátkej prózy* so všetkými banálnymi pocitmi? Kde sa berie tá podivuhodná esencia pocitu človeka, zúfalca z okraja spoločnosti, skrachovaného a psychicky chorého básnika...? Apropos, za spomenutie stojí jeho vyčítavý list psychiatrovi (*sedliakovi s akademickým titulom*) v *Malom sérotonínovom blues* spolu so svojskou interpretáciou pseudofilozofie, alebo *beznádejného bytový turista*, plniaci *Boží plán*: „Celý život sa rozhodujem / medzi kostolom a krčmou / v pevnej viere / že až zomriem / Boh sa rozhodne správne.“ *Mestského pustovníka* môžem len odporučiť, aj kvôli tomu, že útle knižočka málo berie a veľa dáva.

Peter Rybanský

Básnický polotovár

Peter Bily: Nočné mesto, Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009

Básnik a prozaik Peter Bily patrí k najvydávaným slovenským autorom po roku 2000. Jeho literárna dráha sa prekrýva s netypickým osobným príbehom previazaným s Talianskom a so Španielskom. Možno práve istá atraktivnosť a rozporuplnosť života ho predurujú k šablónu „najčítanejšieho spisovateľa na Slovensku“, ako sa uvádza na prebale najnovšej knižky.

Bilého piata básnická zbierka *Nočné mesto* zaujme asketickou obálkou pozostávajúcou z čistej bielej plochy s výraznými titulkami v dolnom rohu. No akéza nie je rozhodne dominantnou náplňou tohto básnického programu. Bily sa dôsledne vyhýba nehybným vodám, priťahujú ho skôr divoké životné prúdy, takisto odmieta prijat' idealizovanú podobu sveta. Nenechá sa unáhlene uniešť klamlivou atmosférou prifarbenej skutočnosti, samozrejme, aj za cenu neustálej kontroverznosti. Dbá na to, aby racionálna a zmyslová zložka boli vyvážené. Jeho básnické videnie sveta vychádza z reálnych vzťahov a súvislostí podmienených dobovými scenériami. S nekompromisnou ostrosťou zachytáva anomálie, zvrátenosti či absurdnosti.

Tvrdenie Alejandra Hermida de Blas z doslovu knihy, že „mnohí budú pobúrení, iní po nej siahnu pre škandalózný obsah“, je však zavádzajúce. Bilého poézia sa neodvíja od tohto aspektu, napokon, čo už môže byť v našej odtabuizovanej spoločnosti šokujúce, tým skôr v erotickej rovine? Problém je predovšetkým v autorovej povrchnosti a vykalkulovanom prístupe k výslednému tvaru. Ponúka nám sice ilúziu lákavého obalu, ktorý však svojím naplnením, resp. nenaplnením,

ním, klame a sklame. Chýba mi autorovo vyššie nasadenie, osobná účasť, nie len akési konštatujúce komentovanie zo zákulisia. Ak sa k tomu pridružia nespočetné a unavujúce banality typu „*veď lad je predaš studený*“, o účinnosti takejto výpovede je rozhodnuté. Básnik by sa nemal za žiadnych okolností znižovať k ustáleným definíciám a hovorovým skratkám. Žoviálnosť a komunikatívnosť ľudového typu v poézii väčšinou vždy stroskotala. Výraznou slabinou básni sú aj pointy. Nepochopím, že pointy zbytočne opakujú: „*už poslušne drží hubu a krok, / hubu a krok*“. Aj záver básnického textu *Broskyňová noc* nemôže svojou plytkosťou ohúriť: „*Diviška, vieš strašne málo, ale vieš svoje*.“ K tomu všetkému sa nemôžem zbaviť dojmu, že niektoré jeho opusy vo viazanej forme pripomínajú Vojtecha Mihálka, tie vo voľnom verši zasa Jozefa Urbana.

Autorský zámer Petra Bilého je jasný: detailne mapovať dnešný svet s jeho nevyspytateľnými zložitostami. Vynášať nemilosrdné stanoviská aj za predpokladu, že nebudú nasledovať tie príjemné. Potiaľto je takýto zámer sympatický, ale spôsob, akým sa realizuje, je nepresvedčivý. Básne vyznievajú len ako marginálne poznámky či lyrické náčrty. Skutočného dotvorenia sa však náročnejší čitateľ nedočká. Mihnú sa tu aj celkom dobré básne, ako *St. Baudelaire v bordeli, Fashion, Herečka potme* a možno aj niektoré iné. *Nočné mesto* ako celok však pôsobí dojmom básnického polotovaru strácajúceho sa vo vlastných nástrahách.

Miroslav Brück

Knihy v predaji

0 VŠEOBECNOSTI

03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

WOW! Encyklopédia novej generácie. Z angl. orig. prel. Róbert Hrebíček

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 302 s. Viaz. Všeobecná encyklopédia pre mládež s prehľadnou grafikou a množstvom obrázkov a fotografií. Obsahuje kapitoly: Príroda, Ľudské telo, Veda a technika, Vesmír, Zem, Ľudia a miesta, Dejiny, Umenie a kultúra, Zaujímavosti. ISBN 978-80-8085-852-0

1 FILOZOFIA

10 Filozofia

BLAHA, Luboš
Späť k Marxovi? (Sociálny štát, ekonomická demokracia a teória spravodlivosti)
Bratislava, Veda 2009. 1. vyd. 526 s. Viaz. Najobšiahlejší príspevok k analýze teórií spravodlivosti z anglosaského jazykového prostredia na Slovensku. ISBN 978-80-224-1077-9

CICERO, Marcus Tullius
Tuskulské rozhovory. Z latin. orig. prel. a poznámky napísala Etela Šimovičová
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009. 2. vyd., vo VSSS 1. vyd. 198 s. Edícia Antická knižnica. Brož. Fundamentálna kniha filozofie slávneho rečníka a najvýznamnejšieho rímskeho spisovateľa (106-43 pred Kr.), v ktorej vychádza z učenia gréckych filozofov, prehlbuje a dopĺňa ich. ISBN 978-80-8061-367-9

Podoby filozofovania včera a dnes. Zost. E. Lalíková, M. Szapuová
Bratislava, IRIS 2009. 1. vyd. 319 s. Viaz. Zborník z konferencie (Bratislava 27. 2. 2009). ISBN 978-80-89238-27-9

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

ČEMICKÁ, Katarína
Horoskop 2010
Bratislava, K. Čemická 2009. 1. vyd. 40 s. Brož. Horoskop pre všetky znamenia. ISBN 978-80-89444-00-7

NEWTON, Michael
Život medzi životy. Z angl. orig. prel. do češtiny S. Zajíčková
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 303 s. Brož. Popis posmrtných stavov. ISBN 978-80-8100-141-3

ROTHER, Steve
12 základných duchovných pravidiel. Z angl. orig. prel. do češtiny M. Kuhn
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 275 s. Brož. Proces evolúcie ľudskej duše. ISBN 978-80-8100-112-3

SVITKO, Jelena
Reiki soucitu. Z rus. orig. prel. do češtiny J. Trávníčková
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 201 s. Brož. Metódy tradičnej reiki. ISBN 978-80-8100-155-0

VEREŠČAGIN, Dmitrij – TITOV, Kirill
Terapie barmy. Z rus. orig. prel. do češtiny R. Lankočí
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 256 s. Brož. Metódy, ktoré umožnia definitívne sa zbaviť karmy. ISBN 978-80-8100-151-2

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

Blahoželám. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz. Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-741-1

DUČÁK, Karol
Poslušný až na smrť
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2009. 1. vyd. 214 s. Brož. Životný príbeh nemeckého kňaza K. Leisnera (1915 – 1945). ISBN 978-80-7162-764-7

Feriálny lekciónár III.
Trnava, Spolok sv. Vojtecha 2009. 3. vyd. 895 s. Viaz. Rímsky misál. ISBN 978-80-7162-749-4

Inštrukcia Dignitas Personal o niektorých otázkach bioetiky. Z lat. orig. prel. M. Gavenda
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2009. 1. vyd. 46 s. Brož. Dokument sv. Stolice. ISBN 971-80-7162-768-5

IŠTVANÍK, Štefan
Modlitba svätého ruženca
Michalovce, Misionár 2009. 2. rozšírené vyd. 295 s. Brož. Modlitby. ISBN 978-80-88724-42-1

JANÁČ, Pavol
Veľké tajomstvo cirkvi
Zakamenné, Rímsko-katolícky farský úrad 2009. 1. vyd. 218 s. Brož. Katechézy. ISBN 978-80-970129-0-8

K tvojmú sviatku. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz. Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-742-8

Liturgia hodín na posvätenie času
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2009. 1. vyd. 1350 s. Viaz. Ranné chvály, modlitba cez deň, večery, kompletorium. ISBN 978-80-7162-754-8

MIKLÚŠ, František
Miništranti
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2009. 2. uprav. vyd. 83 s. Brož. Príručka pre miništrantov. ISBN 978-80-7162-773-9

Požehnania
Trnava, Spolok sv. Vojtecha 2009. 1. vyd. 310 s. Viaz. Texty rozmanitých požehnaní. ISBN 978-80-7162-771-5

Pre mladomanželov. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz. Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-743-5

Pre priateľa. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz. Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-744-2

Pre radosť. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz.

Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-745-9

Slová povzbudenia. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz. Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-746-6

Srdečná vďaka. Z nem. orig. prel. Helena Sališová
Bratislava, Lúč 2009. 1. vyd. 18 s. Edícia DAR. Viaz. Farebná darčeková publikácia s fotografiami a kresťanskými myšlienkami. ISBN 978-80-7114-717-6

VIRTUE, Doreen
Anjeli, božstvá a majstri na nebesiach. Z angl. orig. prekl. neuved. Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 306 s. Brož. Kniha opisuje 77 postáv zo širokej škály náboženstiev a duchovných tradícií. ISBN 978-80-8100-149-9

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

Almanach. Zost. Z. Hlaváčová, R. Gálik
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2009. 1. vyd. 203 s. Brož. Jubilejná publikácia k 40. výročiu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity. ISBN 978-80-552-0238-9

Comenius University in Bratislava – Faculty of Medicine 2009/2010
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 167 s. Brož. Študijný prehľad. ISBN 978-80-223-2670-4

Jeseniova lekárska fakulta v Martine 2009/2010. Zost. E. Tišiarová, E. Muriňová
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 128 s. Brož. Študijný program. ISBN 978-80-223-2671-1

Univerzita Komenského v Bratislave – Farmaceutická fakulta. Zost. J. Tumová
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 207 s. Brož. Ročenka. ISBN 978-80-223-2673-5

Univerzita Komenského v Bratislave – Fakulta managementu
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 144 s. Brož. Ročenka. ISBN 978-80-223-2684-1

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzíe jazyky
English 1
Komárno, Pro Americana 2009. 1. vyd. 56 s. Brož. Pracovný zošit pre MŠ. ISBN 978-80-979225-0-1

English 2
Komárno, Pro Americana 2009. 1. vyd. 52 s. Brož. Pracovný zošit pre MŠ. ISBN 978-80-970225-1-8

49 Učebnice

DOSTÁLOVÁ, Iva
Angličtina. Gramatika. Z čes. orig. prel. Tatiana Lalíková

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 150 s. Edícia Krok za krokom k maturite. Brož. Moderná učebnica gramatiky angličtiny s praktickými cvičeniami a testami, s prehľadným grafickým spracovaním. ISBN 978-80-8089-311-8

JUSTOVÁ, Hana
Nemčina. Gramatika. Z čes. orig. prel. Tatiana Lalíková
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 119 s. Edícia Krok za krokom k maturite. Brož. Moderná učebnica gramatiky nemčiny s 300 cvičeniami a 11 testami, s prehľadným grafickým spracovaním. ISBN 978-80-8089-304-0

LAMPARTOVÁ, Terézia
Diktáty a pravopisné cvičenia pre žiakov 2. stupňa ZŠ
Bratislava, Príroda 2009. 4. uprav. vyd. 87 s. Brož. Cvičenia. ISBN 978-80-07-01802-0

LAMPARTOVÁ, Terézia
Päťminútovky zo slovenského jazyka pre 3. a 4. ročník ZŠ
Bratislava, Príroda 2009. 3. vyd. 87 s. Brož. Cvičenia a úlohy. ISBN 978-80-07-01805-1

LAMPARTOVÁ, Terézia
Päťminútovky zo slovenského jazyka pre 5. a 6. ročník ZŠ
Bratislava, Príroda 2009. 2. aktual. vyd. 94 s. Brož. Cvičenia a úlohy. ISBN 978-80-01-01806-8

SOMOROVÁ, Renáta
Príprava na maturitu. Slovenský jazyk a literatúra
Bratislava, Príroda 2009. 2. vyd. 176 s. Brož. Doplnková učebnica. ISBN 978-80-07-01807-5

SOMOROVÁ, Renáta
Testy zo slovenského jazyka a literatúry pre žiakov 9. ročníka ZŠ
Bratislava, Príroda 2009. 3. aktual. vyd. 81 s. Brož. Príprava na monitorovanie. ISBN 978-80-07-01628-6

SVOBODOVÁ, Margita
Pohrajme sa s diktátikmi v druhom ročníku ZŠ
Bratislava, Ottovo nakladateľstvo 2009. 1. vyd. 88 s. Brož. Praktická pomôcka. ISBN 978-80-969159-8-9

SVOBODOVÁ, Margita
Pohrajme sa s diktátikmi v treťom ročníku ZŠ
Bratislava, Ottovo nakladateľstvo 2009. 1. vyd. 94 s. Brož. Pomôcka pre rodičov i žiakov. ISBN 978-80-969159-9-6

5 EXAKTNÉ VEDY

55 Vedy o Zemi

Sedemdesiat veľkých záhad prírody. Z angl. orig. prel. Milan Thurzo. Zost. Michael J. Benton
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 304 s. Edícia Obrazové publikácie. Viaz. Všeobecná encyklopédia o prírode s podtitulom Odhalovanie tajomstiev našej planéty v siedmich tematických častiach (Vznik, Zem, Evolúcia, Biogeografia a životné prostredie, Rastliny a živočíchy, Správanie živočíchov, Globálne otepľovanie a budúcnosť) vysvetľuje zákonitosti prírody a jej fungovania. ISBN 978-80-8085-630-4

6 APLIKOVANÉ VEDY

611 Populárna medicína

SCHAENZLEROVÁ, Nicole – KOPPENWALLNER, Christoph
Symptómy chorôb. Rýchloindiká-

tor. Z nem. orig. prel. Judita Melzerová
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 348 s. Viaz. Praktická publikácia pre sebadiagnózu a diagnózu chorôb iných, pre sebaliečbu a liečbu opisuje 100 príznakov a 170 chorôb – pre rýchlejšiu orientáciu je podľa postihnutého miesta použitý farebný kód. ISBN 978-80-551-1909-0

ŠVEC, Michal – ŠPEŤKO, Andrej
Vzácné rady na zdravý život
Martin, Vydavateľstvo Neografie 2009. 1. vyd. 288 s. Viaz. Kniha s podtitulom Praktický poradca od A po Z radí, ako si udržať a zlepšovať zdravotný stav stravovacími, hygienickými, duševnými, telesnými a ošetrovacími postupmi. ISBN 978-80-88892-85-2

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

DREWS, Gerald – HIRSCHEROVÁ, Petra
Otázky a odpovede pre chlapcov (dospievanie, láska, sex). Z nem. orig. prel. Tatiana Lalíková
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 192 s. Brož. Kniha otázok a odpovedí z oblasti psychológie a sexuality pre dospievajúcu mládež – v závere uvádza kontakty na linky dôvery. ISBN 978-80-8089-306-4

HIRSCHEROVÁ, Petra
Otázky a odpovede pre dievčatá (dospievanie, láska, sex). Z nem. orig. prel. Agáta Chrenovská
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 191 s. Brož. Kniha otázok a odpovedí z oblasti psychológie a sexuality pre dospievajúcu mládež – kniha v závere obsahuje kontakty na linky dôvery a menštručný kalendár. ISBN 978-80-8089-305-7

64 Praktický život
CAPLAN, Mariana
Jak se poučit z omylů. Z angl. orig. prel. do češtiny A. Janovská
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 197 s. Brož. Návod ako využiť prehru na víťazstvo. ISBN 978-80-8100-117-8

THOMSON, Donna
Meditace pro zvýšení energie. Z angl. orig. prel. do češtiny M. Skulina
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 216 s. Brož. Návod na využitie vlastnej energie. ISBN 978-80-8100-134-5

ZELAND, Vadim
Ovlivňování reality. Z rus. orig. prel. do češtiny R. Žáček
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 190 s. Brož. 78 krokov k riadeniu svojho života. ISBN 978-80-8100-140-6

691 Učebnice
Integrovaný manažérsky systém
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2009. 1. vyd. 543 s. Viaz. Vysokoškolská učebnica. ISBN 978-80-552-0231-0

OLŠAVSKÁ, Anna
Technológia pre učebný odbor kaderník. I. časť
B. m., Združenie EDUCO 2009. 1. vyd. 133 s. Brož. Učebnica pre odbor kaderník. ISBN 978-80-89431-01-4

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS
78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

Tisíc slovenských ľudových piesní. Zost. a autorsky spracoval Jozef Pavlovič
Bratislava, Prima art 2009. 2. vyd. 1023 s. Viaz.

Objemná zbierka ľudových piesní s textami a notovým záznamom.

ISBN 978-80-968839-3-3

VOJTEK, Miklós

Terpsichora Istropolitana. Tanec v Prešporoku 18. storočia

Bratislava, Divadelný ústav 2009. 1. vyd. 250 s. Brož.

Odborná etnograficko-historická monografia venovaná téme tanca v Prešporoku 18. storočia odhaľuje nové skutočnosti z dejín tanca a baletu u nás.

ISBN 978-80-89369-04-1

79 Šport. Voľný čas

Top testíky pre baby. Z čes. orig. prel. Mária Havranová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 77 s. Brož.

Knihy na voľné chvíle pre čitateľky od 11 rokov obsahuje rady z oblasti životného štýlu a psychológie.

ISBN 978-80-8089-327-9

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

SEDLÁK, Imrich a kol.

Dejiny slovenskej literatúry I

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej, Literárne informačné centrum 2009. 1. vyd. 597 s. Viaz.

Prvý zväzok dejín slovenskej literatúry zachytáva obdobie od staroveku po realizmus. Autori: E. Fordinárová, J. Gbúr, I. Sedlák, Z. Stanislavová, E. Tkáčiková.

ISBN 978-80-7090-937-9 (súbor),

ISBN 978-80-7090-935-5 (I. zv.)

SEDLÁK, Imrich a kol.

Dejiny slovenskej literatúry II

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej, Literárne informačné centrum 2009. 1. vyd. 786 s. Viaz.

Druhý zväzok dejín slovenskej literatúry sa zameriava na medzivojnové obdobie, obdobie socializmu, obdobie demokratizácie po roku 1989. Autori: L. Čúzy, A. Halvoník, M. Harpáň, I. Hocheľ, K. Sedláková, Z. Stanislavová, I. Sulík.

ISBN 978-80-7090-937-9 (súbor),

ISBN 978-80-7090-945-4 (II. zv.)

81 Poézia

BILÝ, Peter

Nočné mesto

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009. 1. vyd. 69 s. Viaz.

Piata básnická zbierka úspešného slovenského spisovateľa (nar. 1978) žijúceho v Madride.

ISBN 978-80-220-1506-6

KUZMA, Štefan

Mlčanie nepokoja. Ilust. Darina Dobrovodská-Berková

Bratislava, Perfekt 2009. 1. vyd. 310 s. Viaz.

Debutový súbor doterajšej básnickej tvorby autora (nar. 1952) obsahuje zbierky s názvami: Čakanie na lásku (1967-1989), Na druhej strane rieky (1990-2005), V tejto chvíli (2006-2008).

ISBN 978-80-8046-442-4

83 Román. Novely. Poviedky

FRANCIS, Dick – FRANCIS, Felix

Džokej v talári. Z angl. orig. prel. Alexandra Ruppeldtová

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009. 1. vyd. 247 s. Edícia Zelená knižnica. Viaz.

Klasická detektívka z dostihového prostredia, v ktorej advokát a amatérsky džokej rieši vraždu špičkového jazdca.

ISBN 978-80-220-1497-7

CHASEOVÁ, Loretta

Krásna nehanebnica. Z angl. orig. prel. Libuša Takáčová

Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 288 s. Viaz.

Historicko-lúboštný román so špioňáckym pozadím, v ktorom sa politicky znepriatelení James a Francesca zaľúbia.

ISBN 978-80-551-2020-1

JARVISOVÁ, Cheryl

Náhrdelník. Z angl. orig. prel. Elvíra Haugová

Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 235 s. Viaz.

Knihy trinástich príbehov zreých žien, do osudov ktorých výrazne zasiahol vzácný náhrdelník.

ISBN 978-80-551-2032-4

KADLEČÍK, Ivan

Škoda knižke nerozpredanej ležať

Levice, Koloman Kertész Bagala 2009. 1. vyd. 205 s. Viaz.

Knihy s autorským označením bešednice je súborom esejisticko-príbehových textov významného spisovateľa staršej generácie (nar. 1938).

ISBN 978-80-8108-010-4

MARTINOVÁ, Lorna

Žena na pokraji nervového zrútenia. Z angl. orig. prel. Lucia Nižníková-Kollárová

Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 320 s. Viaz.

Vtipná a úprimná kniha britskej novinárky, v ktorej vychádza z vlastnej skúsenosti osobného zlyhania v práci a vzťahoch.

ISBN 978-80-551-1950-2

MORRISONOVÁ, Toni

Milosrdenstvo. Z angl. orig. prel. Jana Kantorová-Bálíková

Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2009. 1. vyd. 167 s. Edícia Svetová tvorba. Viaz.

Tragický román držiteľky Nobelovej ceny (1993) z obdobia sklonku 17. storočia, keď sa v Amerike prejavilo otrokárstvo a stúpla rasová nenávisť – príbeh sa sústreďuje okolo otrokyne Florens a jej hľadania lásky.

ISBN 978-80-222-0568-9

RADIČKOV, Jordan

Hady na lúkach. Z bulhar. orig. prel. Emil Kudlička

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009. 1. vyd. 71 s. Brož.

Zbierka poviedok populárneho bulharského autora (1929-2004).

ISBN 978-80-8061-375-4

SHAFFEROVÁ, Mary Ann – BORROWSOVÁ, Annie

Guernseyská literárna a koláčová spoločnosť. Z angl. orig. prel. Ildikó Drugová

Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2009. 1. vyd. 264 s. Edícia svetových bestsellerov. Viaz.

Román napísaný formou listov medzi spisovateľkou Juliet a mužom z ostrova Guernsey, ktorých osudy sa napokon zmenia.

ISBN 978-80-222-0570-2

URBANÍKOVÁ, Evita – MAXELL, Aron – DEBNÁR, Peter – FISHER, B. B. – PANÁKOVÁ, Barbora – MARIANKOVÁ, Zuzana – MiMe – DAWIDOW, Jerry – ŠIŠOVSKÝ, Peter – TÓTHOVÁ, Gabriela A. – HAVRANOVÁ, Katarína – Marci V. K.

Minulosť ťa dostane

Bratislava – Martin, Evitapress – Martinus.sk 2009. 1. vyd. 247 s. Brož.

Prvý slovenský román napísaný na internete viacerými autormi, ktorý je projektom internetového kníhkupectva Martinus.sk a Evity Urbanikovej, ktorá napísala prvú kapitolu a potom vyberala pokračovanie, prípadne o ňom rozhodli hlasujúci čitatelia.

ISBN 978-80-89452-00-2

VONNEGUT, Kurt

Mechanický klavír. Z angl. orig. prel. Oto Havrila

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 382 s. Viaz.

Románová prvotina slávneho amerického spisovateľa (1922-2007) o inžinierovi Paulovi Proteovi, ktorý musí

žiť vo svete riadenom superpočítačom a strojmi.

ISBN 978-80-8085-686-1

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

Literárny salón Trnava 2009. Zost. Benjamína Jakubáčová. Úvod Tibor Mikuš, Lívia Koleková

Trnava, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave 2009. 1. vyd. 82 s. Brož.

Zborník ocenených prác v celoslovenskej literárnej súťaži vo vlastnej tvorbe.

ISBN 978-80-88695-18-9

86 Literatúra pre deti a mládež

BRAT, Roman

Mordovisko. Bláznivé príbehy zo školy a okolia. Ilust. Miroslav Regitko

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 94 s. Viaz.

Zbierka vtipných poviedok o školákoch zo školského prostredia a zážitkoch mimo školy od známeho spisovateľa pre deti a mládež (nar. 1957).

ISBN 978-80-10-01743-0

GAJDOŠÍK, Peter

Pavúčikove dobrodružstvá. Ilust. Luba Suchalová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 61 s. Viaz.

Rozprávková kniha príbehov o rytierovi Gedeonovi a jeho kamarátoch.

ISBN 978-80-10-01744-7

MILČÁK, Ján

Vodník Kalambus a čertík Bubulo. Ilust. Jitka Součková

Bratislava, REGENT 2009. 1. vyd. 72 s. Viaz.

Knihy rozprávok spisovateľa staršej generácie (nar. 1935).

ISBN 978-80-88904-70-0

NAVRÁTIL, Ján

Čauko, bengoš! Ilust. Martina Kráľová-Matlovičová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 158 s. Viaz.

Knihy rozprávání a rozprávok od známeho spisovateľa pre deti a mládež (nar. 1935).

ISBN 978-80-10-01742-3

REJCHRT, Luděk

Slnko svieti pre všetkých. Z čes. orig. prel. L. Brix

Košice, EQUILIBRIA 2009. 1. vyd. 130 s. Viaz.

Rozprávanie z knihy kníh pre veľké i malé deti.

ISBN 978-80-89284-33-7

SABOLOVÁ, Paula

Blcha v cirkuse. Ilust. Drahomír Trstán

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 61 s. Viaz.

Zbierka hravých a veselých básní pre deti.

ISBN 978-80-10-01741-6

ULIČIANSKY, Ján

Malá princezná. Ilust. Miloš Kopták

Bratislava, Perfekt 2009. 1. vyd. 84 s. Viaz.

Knihy inšpirované svetoznámych Exupéryho Malým princom, ktorá je rozprávkou i hlbokou úvahou o hodnotách života od nášho spisovateľa pre deti a mládež (nar. 1955).

ISBN 978-80-8046-444-8

87 Humor. Satira. Kreslený humor

HATALA, Marián

V krajine zbytočných možností. Ilust. Dušan Nágel

Bratislava, FO ART 2009. 1. vyd. 110 s. Brož.

Zbierka humoristických a satirických básní básnika strednej generácie (nar. 1958).

ISBN 978-80-88973-55-3

89 Učebnice

NOCIAROVÁ, Beáta

Čitateľský denník v kocke pre základné školy a nižšie ročníky viacročných gymnázií

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 136 s. Brož.

Moderná učebnica určená pre samostatnú prácu s literárnymi dielami, s prehľadným grafickým spracovaním.

ISBN 978-80-8089-295-1

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

96 Dejiny Slovenska a Česka

Od osmičky k osmičke. Zost. J. Roguľová

Bratislava, Historický ústav SAV 2009. 1. vyd. 223 s. Brož.

Premeny slovenskej spoločnosti v rokoch 1918 – 1938.

ISBN 978-80-970060-44

1988. Rok pred zmenou. Zost. P. Balun

Bratislava, Ústav pamäti národa 2009. 1. vyd. 394 s. Brož.

Zborník príspevkov zo seminára a dokumenty.

ISBN 978-80-89335-13-8

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

Synagóga v Nitre

Nitra, Mestský úrad 2009. 1. vyd. Nestr. Brož.

Korene židovstva v Nitre.

ISBN 978-80-970152-7-5

993 Rozličné fakty. Aktuality

Nevyjasnené záhady ľudstva. Zo špan. orig. prel. Alexandra Leonová, Luis Leon

Bratislava, Príroda 2009. 1. vyd. 206 s. Viaz.

Knihy o záhadách spojených so skutočnými udalosťami, katastrofami a nepochopiteľnými úkazmi.

ISBN 978-80-07-01696-5

999 Učebnice

BUDAJ, Marek

Slovenské dejiny II. Od novoveku po súčasnosť

Bratislava, Eurolitera 2009. 1. vyd. 222 s. Brož.

Odporúčaná učebnica pre gymnáziá a SŠ.

ISBN 978-80-970193-1-0

ELSCHEK, Kristian – HUNKA, Ján

Slovenské dejiny I. Od praveku po stredovek

Bratislava, Eurolitera 2009. 1. vyd. 258 s. Brož.

Odporúčaná učebnica pre gymnáziá a SŠ.

ISBN 978-80-970193-0-3

Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

Divadelný ústav, Jakubovo nám. 12, 813 57 Bratislava, tel./fax 02/5293 1513, e-mail: du@du.savba.sk

EQUILIBRIA, Poštová 13, 040 01 Košice, tel. 055/6233 755, e-mail: equilibria@equilibria.sk

Eugenika, Iljušinova 2, P. O. Box 187, 850 00 Bratislava 5, tel./fax 02/6381 0659, e-mail: eugenika@eugenika.sk

Evitapress, Hrušovská 11/D, 821 07 Bratislava, e-mail: evita@evitapress.sk

FO ART, Prešovská 45, 821 02 Bratislava, tel./fax 02/4445 1521, e-mail: foart@stonline.sk

Historický ústav SAV, Klemensova 19, 884 16 Bratislava, tel. 02/5292 6326

Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/49 104 307-308, fax 02/49 104 350, e-mail: ikar@ikarsk

IRIS, P. O. Box 16 820 13 Bratislava

213, tel. 02/4564 4121-3, fax 02/4564 4121-3, e-mail: stefanko.iris@stonline.sk

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave, Poštový priečinok 29, Rázusova 1, 918 20 Trnava, tel./fax 033/5511 782, e-mail: kniznica@kniznicatrnavas.k

Koloman Kertész Bagala, Ludanská 27, 934 05 Levice, e-mail: lca@lca.sk

Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava, tel. 02/5292 0271, 5921 4160, fax 02/5296 4567, e-mail: distribution@litcentrum.sk

Lúč, vydavateľské družstvo, Špitálska 7, 811 10 Bratislava, tel. 02/6042 1237, fax 02/6042 1239, e-mail: predaj@luc.sk

Martinus.sk, M. R. Štefánika 58, 036 01 Martin, tel. 043/ 13 19 91 (Martin), 02/3266 0366 (Bratislava), e-mail: info@martinus.sk

Mestský úrad (Nitra), Štefánikova 60, 949 01 Nitra, tel. 037/650 21 11, fax 037/650 23 31, e-mail: msunitra@msunitra.sk

Misionár, Masarykova 35, 071 01 Michalovec, tel./fax 056/64 336 74, e-mail: vprovincial@misionar.sk

Ottovo nakladateľstvo, Dostojevského rad 1, 811 09 Bratislava, tel. 0903 403 536, 02/554 154 10

Perfekt, Karpatská 7, 811 05 Bratislava, tel. 02/5249 9783-5, fax 02/52499 788, e-mail: knihy@perfekt.sk, sekretariat@perfekt.sk

Prima art, Nám. SNP 17, 811 06 Bratislava, tel. 02/5292 3749, e-mail: primaart@primaart.sk

Príroda, Kočeľova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 0

Prekladová literatúra

Andrew Gross: Temná vlna

Bratislava, Ikar 2009
Preklad Karol Vlk

Svet finančníctva vie byť niekedy mimoriadne drsný, nekompromisný až na hranu života a smrti. Niekedy sa však aj do tohto súkolia pripletie náhoda. Ako vtedy, keď pri bombovom útoku na jeden z vlakov, ktorý prichádza do srdca New Yorku, zahynie Charles Friedmann, obchodník s cennými papiermi. Zronená manželka Karen aj s deťmi prežívajú ťažké obdobie, navyše ich niekoľkokrát vystrašia nepochopiteľné vyhrážky. Všetko však začína nadobúdať iné dimenzie, keď rok po tragédii odvysiela televízia dokument, v ktorom medzi utekajúcimi zo železničnej stanice Karen spozná svojho manžela. Obráti sa na policajta Ty Haucka, ktorý zhodou okolností vyšetroje jednu zvláštnu automobilovú nehodu, čo sa stala iba krátko po pamätnom teroristickom útoku. Žeby obe udalosti mali čosi spoločné? A čo ak nehoda nebola náhodná? Ak sa Karenin manžel skrýva, aký má dôvod? Prečo po ňom pátra aj akýsi tajomný súkromný detektív Dietz? Privela otázok pre Karen a čoraz sympatickejšieho poručíka Haucka. Ukazuje sa, že sieť, v ktorej treba hľadať, je oveľa rozsiahlejšia, než sa pôvodne predpokladalo, a možné rozlúštenie sa spolu s protagonistami tohto thrilleru dozvie čitateľ až v prostredí Holandských Antíl. Čo s tým, keď hlavný konšpirátor sedí ako pavúk kdesi na okrají a snová svoje neľútostné plány v mene najbohatších sveta bez škrupúl?

Temná vlna môže byť nakoniec tou poslednou morskou vlnou, ktorá udusí život v Karen, keď ju v opustenej zátokke tlačia silné mužské ruky pod hladinu. Román Andrewa Grossa je plný napätia a iste priláka nielen čitateľov, ktorí sa s jeho tvorbou stretli roku 2007 prostredníctvom knihy *Modrá zóna* (Ikar), ale aj ďalších fanúšikov kriminálneho napätia a záujemcov o tajuplný svet investičného finančníctva.

Michal Schuster

Neil Gaiman: Záhrobná kniha

Bratislava, Ikar 2009
Preklad Milan Kopecký

Neil Gaiman, rodák z anglického Porchesteru v súčasnosti žijúci v americkom Minneapoli, patrí medzi všestranných umelcov. Presadil sa vo svete komiksu, úspešne si vyskúšal spisovateľský tandem s legendou fantasy žánru Terry Pratchettom (*Dobrá znamení*, Talpress 1997) a vo svete filmu spolupracoval na niekoľkých originálnych projektoch – *MirrorMask*, *Coraline*. Mimo chodom, práve on je ten záhadný Neil, ktorého meno môžete viackrát počuť v textoch piesní dlhoročnej priateľky Tori Amos.

V jeho najnovšom príbehu *Záhrobná kniha* sa hneď v úvode stávajú svedkami vraždy štvorčlennej rodiny. Pred útokom zabijaka Jacka sa len zázrakom zachráni batola. Vďaka prozreteľnosti osudu nájde záchranu na neďalekom cintoríne. Keďže je obdarovaný mimoriadnym darom vidieť duchov jeho obyvateľov, tí sa ho rozhodnú prijať medzi seba a postarať sa o jeho výchovu.

Tá má, samozrejme, svoje špecifiká. Dieťa z cintorína s novým menom Prelud Owens sa namiesto predmetov, ako matematika, dejepis či chémia zdokonaluje v umení zmiznutia, prechádzania múrmi, alebo vyvolávania pocitu strachu. Počas dospievania spoznáva zaujímavé postavy zo sveta duchov – bosorku Lízu túžiacu po vlastnom náhrobku, najstaršieho obyvateľa cintorína Rimana Gaia Pompeia, ako aj strážcu podivného tajomstva Zmora – to všetko pod pozorným dohľadom pestúna Silasa. Sily Zla však nespia a Prelud Owens spolu s rovesničkou z radov smrteľníkov Scarlett začínajú nerovný boj s tajomnou organizáciou ohrozujúcou aj jeho „priesvitných“ priateľov z cintorína.

Ponurý čitateľský zážitok doplnený pôsobivými ilustráciami Gaimanovho priateľa Davea McKeana si vás získa od prvých strán, Gaiman je majstrom hrôzy a pre svoju najnovšiu knihu si nemohol vybrať lepšie javisko ako cintorín plný duchov a iných bytostí z druhého sveta. Ostáva len dúfať, že sa dočkáme prekladov aj ďalších vydarených kúskov z Gaimanovej tvorivej dielne.

Joshua Mowll: Operácia Červené Jericho

Bratislava, Ikar 2009
Preklad Katarína Jusková

Kto je Joshua Mowll (1970)? Rodák z Britských ostrovov, syn vikára, ilustrátor, staviteľ rakiet, fanúšik starých landroverov a obdivovateľ Julia Verna. Vďaka dedičstvu po pratete Rebeke MacKenzieovej sa postaral o odhalenie tajného spolčenstva, o ktorého existencii nemal svet ani potuchy. *Operácia Červené Jericho* je prvou časťou trilógie opisujúcej dobrodružstvá Joshuaovej pratety Beky a jej brata Douga pri hľadaní svojich rodičov, po ktorých akoby sa zlahol piesok v púštnej oblasti čínskeho Sin-ťiang.

Na začiatku príbehu sa obaja súrodenci nalodujú na výskumné plavidlo svojho strýka, lodného kapitána s krvou dobrodruha Fitzroya MacKenzieho. Jeho pôvodným zámerom je poskytnúť im príslušné vzdelanie a ochrániť okolitý svet pred ich neveriteľnou zvedavosťou a šinterstvom. Aj v tomto prípade platí, že cesta do pekla je dláždená dobrými úmyslami, a aj preto sa všetko nakoniec vyvinie ináč. Beky a Doug majú totiž úplne inú prioritu ako štúdium anglickej literatúry – získať akékoľvek informácie o svojich zmiznutých rodičoch. Spoločne pokojná výskumná plavba netrvá dlho a obaja sa po odhalení existencie Ctihodného cechu odborníkov viac ako aktívne zapájajú do boja proti úhlavnému nepriateľovi – krvilačnému pirátovi Veľkému Šengovi. Jeho chrup pripomína reťaz motorovej píly a jeho krk skrásťuje náhrdelník zo sedemdesiatich prstov obetí – jednoducho pirát, oproti ktorému by Sandokan pôsobil ako čerstvý člen skautského oddielu, si brúsi zuby na nadvládu nad svetovými oceánmi.

Vierohodnosť príbehu doplní Joshua Mowll ilustráciami z Dougovho skicára, úryvkami z Bekynho denníka, mapami a technickými popismi a autentickými fotografiami. Pre dospievajúcu mládež ďalší napínavý dobrodružný príbeh a pre nás, ktorí sme vyrástali s dobrodružstvami hrdinov Julia Verna, zábavné a dejá vu spôsobujúce čítanie. Vtipkár Mowll priniesol do žánra nový prvok – snahu presvedčiť čitateľa, že príbeh opisuje skutočné udalosti a všetko, čo je v knihe, sa skutočne odohralo. A nebyť pár drobných písmen na prvých stránkach knihy, nepochybné by sme mu veľkí aj malí sadli na lep.

Vladimír Radosa

Slepý Dante

Alfréd Wetzler: Čo Dante nevidel. Dunajská Lužná, MilaniumM 2009. Preklad Milan Richter

Kto nevidel, neverí. Kto nezažil, necíti. Kto neprežil, nepochopí. Vyladovací tábor. Osvieňim. Koncentračný tábor. Miesto konečného riešenia. Miesto utrpenia. Strachu. Hladu. Bolesti. Miesto zverstiev. A miesto ľudskej spolupatričnosti.

Osvieňim. Miesto v Poľsku, z ktorého niet návratu medzi živých. Peklo na zemi. Ľuďmi vytvorené inferno, odkiaľ je len jedna cesta. Hore komínom.

A predsa máme možnosť nazrieť do jeho každodenného „života“, možnosť začítať sa do príbehu tých, ktorí unikli jeho sarkastickému náručiu.

Židovskí chlapci, mladí muži, starci – ťažko určiť mentálny a fyzický vek Alfréda Wetzlera a Waltera Rosenberga (po vojne si ponechal pseudonym Rudolf Vrba, ktorým ho obdarili slovenskí odbojár) po úniku z Osvieňimu. Podľa prežitých útrap ľudia vo veku Abrahámovom. Bez nich by sa svetová verejnosť len s veľkým oneskorením dozvedela o praktických Nemcoch. O ich predstave práce, ktorá oslobodzuje. Hore komínom. Dnes, vo veku všeobecnej politickej pseudokorektnosti, je nesmierne dôležité, že *Správa Wetzlera a Vrba*, ktorou sa obaja slovenskí muži ozvali po svojom úteku z Osvieňimu, objavuje v novom vydaní. Ako fakt, ako svedectvo. A zároveň ako vhodný doplnok biografického románu Alfréda Wetzlera *Čo Dante nevidel*, ktorý po prvý raz vychádza pod autorovým skutočným menom.

Dobre vieme, ako sa Wetzlerov román skončí. Bez prežitia reálnych náprotivkov oboch jeho protagonistov, Karola a Valéry, by sa predsa z vysielateľa Slobodnej Európy nemohla nedlho po úteku Wetzlera a Rosenberga ozvať

krutá pravda o tom, aký vie byť človek bezcitný, bezcharakterný vrah.

Wetzlerov román, písaný s odstupom času po opisovaných udalostiach, je však textom, ktorý si nenárokuje byť kronikou. Je naratívom, ktorý nám predkladá rozprávač zachytávajúci zápas o prežitie. Karol a Valér sú väznenými protagonistami, ktorí svojim zápasom o kúsok plesnivého chleba a hlt dyzenterickej vody, bojom o život, nevyvíjajú len úsilie zachrániť si vlastné životy, ale vedú nerovný boj s nacistickými vrahmi v snahe vydať svedectvo o vraždách, primäť anglických a amerických zaslepencov k razantnému činu.

Nedá sa vysloviť množstvo obrazov hrôzy, ktoré Wetzlerov román vsádza do svojho deja. Ich vizualizáciu prinášajú dokumentárne filmy. Každodenné splynovanie 5000 – 10000 ľudí nepotrebuje komentár.

Wetzler sa románom *Čo Dante nevidel* pokúsil vytvoriť literárny text. Príbeh dvoch protagonistov, ktorí sa s pomocou spoluväzňov dostanú z koncentračného tábora, a po ceste za lepším životom pociťujú, že v boji proti Hitlerovi nie sú sami, je napínavé, fabulačne zvládnuté rozprávanie. Kapitola za kapitolou gradujú, aby vyústili do svojho záveru.

Nie sme schopní vysloviť to, čo príbeh svojim svedectvom prináša. Raz si ho prečítať je viac ako stokrát o ňom čokoľvek vysloviť. Je strhujúci. Napínavý. Výrečný. Obžalujúci. A pritom nevyzýva na pomstu. Pomsta je lacná. A neostáva po nej nič, len blen. Nemožno však zabudnúť. Treba vydať svedectvo. Aj román ním môže byť.

Peter Mráz

Iba pre dobré žalúdky

Vladimír Sorokin: Srdcia štyroch. Bratislava, Kalligram 2009. Preklad Ján Štrasser

Vydavateľstvo Kalligram predstavuje slovenskému čitateľovi jednu z ikón súčasnej ruskej literatúry, Vladimíra Sorokina, už treťou knihou. Po *Opričníkovom dni*, *Lade* (oba po slovensky 2008) vyšla teraz v kvalitnom preklade Jána Štrassera jedna zo starších umelcových kníh *Srdcia štyroch*, ktorá sa stala v istých literárnych kruhoch takmer kultovou. Okrem nosnej novely obsahuje aj kratšiu kvázidenníkovú prózu *Mesiach v Dachau* a tri divadelné hry: *Dostojevskij trip*, *Pelme* a *Hochzeitsreise*. Knihu často niektorí kritici nazývajú konceptuálnou, takéto široké pomenovanie je však vhodné rozmeniť na drobné.

Knižkupec by ju určite nemal ponúkať distingvovanému a jemnocitnému čitateľovi. Najmä ústredná novela je natoľko nabitá sadizmom, sexuálnymi a inými zvrhlostami, hrešeniami nielen proti kresťanskej morálke, ale vôbec proti ľudskosti, že markíz de Sade by sa pri jej čítaní veľmi vážne rumenel, nehovoriac o prívržencoch estetiky škaredosti. Ťažko povedať, do akej miery sa beštialita opisovaná zrejme ako varovanie stáva v súčasnom Rusku so strácaním všetkých hodnôt zároveň aj výzvov nasledovať nezmyselnosť osudov štyroch ruských občanov-zverov, do akej miery autor násilie iba zaznamenáva, a do akej miery násilie znásilnilo aj jeho myšlienky. Nečudo, že vraždenie v tomto „srdcovom“ kontexte sa preto stáva súčasťou náhody, rovnako ako výhra pri hre v kocky. Hodnota života je menšia než hodnota skupinového presvedčenia, viery bez akejkoľvek náboženskej sakralizácie.

Šialená viziya popri sebe sa rozvíjajúcich totalitných režimov – bývalého hitlevského Nemecka a stalinského Ruska – obsahuje tiež mnoho až sadistickej drsnosti, je však ľahšie pochopiteľná, aj keď vcítiť sa do mysle pokrivenej permanentne deformovanou výchovou si v „dachauskom príbehu“ žiada vysoký stupeň empatie.

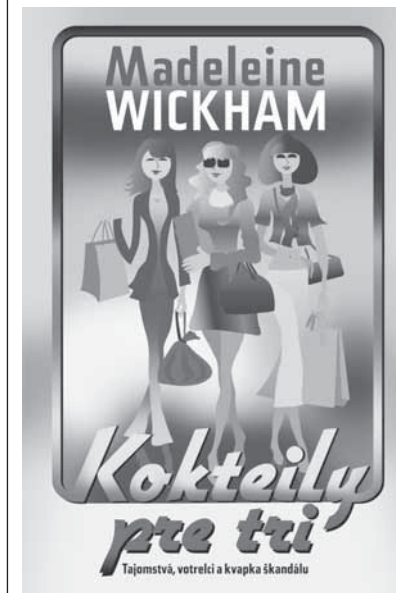
Divadelné hry, od prvej po poslednú, akoby postupne uberali na intenzite vulgarnosti, a naopak, stúpa ich myšlienková sofistikanosť a psychologická drobnokresba. Vonkajšia skrivenosť sa presúva do vnútorných bolestí.

Literárni kritici sa sporia, či Sorokinova drsnosť a hrubosť sú pre simplifikantné uchopenie tém potrebné. Aj keď adekvátnosť výberu jazykových prostriedkov a detailné zobrazenia mučenia a vraždenia možno zo subjektívneho hľadiska spochybniť, zostáva súčasťou autorskej licencie. Kondenzované alegorické zobrazenie súčasných spoločenských procesov prostredníctvom Sorokinových antiutopistických vizii má svojich odporcov aj prívržencov. *Srdcia štyroch* programovo sledujú dekonštrukčný program, ktorý povstal uprostred chaosu konca socializmu a nedokonštitúovania primitívneho kapitalizmu. V tomto zmätku nie je jasné, kto je s kým a kto proti komu, aj imaginárne spojenectvo štyroch srdcíc je vo svojej podstate nelogické. Využívanie historicity klasickej ruskej alebo svetovej literatúry (najmä v hrách Dostojevskij trip a Pelme) na ich zasadenie do nového, aj keď na prvý pohľad choromyselného konceptu, dokazuje Sorokinovo napájanie sa na postmoderné, v Sovietskom zväze bývalé undergroundové prúdy, ale aj na kontinuitnosť jeho chápania literatúry, nech už jej pokračovanie prijíma alebo odmieta predchádzajúci vývin, prechádzky po prospektach či blúdenie v úzkych uličkách. Navyše pri čítaní sa čitateľ nevojak začne spytovať, či Sorokin nepovažuje okrem iného za jednu z funkcií súčasnej literatúry šokovať, provokovať, otriasť prijímateľom textov. Aby sa spiaci prebudili.

Luboš Svetový

Madeleine Wickham

Kokteily pre tri

Bratislava, Noxi 2009
Preklad Alfréd Marek

Tri vymodené baby na obálke knihy, to nevestí nič dobré. Alebo to bude typické ufnukané čítanie, alebo je v tom diele niečo viac, ako by sme čakali.

A je tam niečo viac! Pozoruhodné dielko Londýnčanky Madeleine Wickham sa síce začína symptomaticky pre ženskú literatúru – pravidelnou babskou jazdou v kokteilmovom bare, ale hneď po ľahkej charakteristike troch hlavných hrdiniek začnú udalosti pozvoľna naberať spád. Až taký, že vám vyrazí dych. Zdanlivo šťastná realita troch novinárk začne vystrkovovať svoje kruté hrany, zakotvené v dávnej, ale nezapomenutej minulosti. Všetky tri krásne a šťastné dámy sa postupne ukážu ako rozorvané, nespokojné duše. Tehotná Maggie, šéfredaktorka denníka Londoner, je vydatá za miliónára, žije na vidieku v obrovskom dome snov a zdanlivo má všetko, po čom duša píská. Naozaj? Roxanne, jej kolegyňa na voľnej nohe, pracujúca pre Londoner, jej závidí, lebo ona má len ženatého milenca a dobré miesto. Len? Candice, tretia z partie, je úspešnou novinárkou v Londoneri, ale kvári ju dávna podlosť jej otca, za ktorú sa cíti zodpovedná pred kamarátkou zo školských čias. Číti sa tak oprávnené?

Do toho sa zamiešajú rozličné konflikty, ako ich pracovný a priateľský život prináša, falošné emócie, ktoré zúčastnenými lomujú a manipulujú, smrteľná choroba, neveriteľne náročná starostlivosť o malé dieťa, ktorej úskalia neveria ani skúsené matky, nie to milujúci manžel. Sklamanie v zdanlivo čestných ľuďoch a objav, že ten podliak je vlastne slušný človek... Absolútne uveriteľný život. Navyše podaný so šarmom a zvláštnym humorom („*Paddy bola typ človeka, ktorý by opustený, sám uprostred džungle iba s vreckovým nožikom určite bol schopný zohnať šálku dobrého čaju – a pravdepodobne aj kopy čajových koláčikov.*“)

Madeleine Wickham sa nevyhýba zdanlivo fádny zápletkám, každodenným udalostiam, bežným vzťahom medzi ľuďmi, ale podáva ich s ľahkosťou, originalitou a nachádza riešenie, aj keď je niekedy kruté. Úlohou dobrej literatúry, najmä *dobrej literatúry pre ženy* (akokoľvek protirečivo to znie) však nie je vymýšľať cukrové happyendy. Ak sa v knihe nájdeme a potvrdíme, je dobrá, lebo je uveriteľná, jej príbeh je pravdepodobný. A pravdepodobnosť je krédo, ktorého by sa ženské autorky mali držať prinajmenšom tak kultivovane, ako to robí Madeleine Wickham. Aj s tým prekvapivým záverom knižky pre naozaj náročné čitateľky, ktorý neprežradíme, lebo by ste aj tak neuverili.

Anna Goralová

Ľubomír FELDEK hovorí o ukrajinskom básnikovi Bohdanovi Ihorovi ANTONYČOVI

„Som dieťa zmámené, so slnkom na dne kešene“

Napísal o sebe jeden z najvýznamnejších ukrajinských lyrických básnikov Bohdan Ihor Antonyč, ktorého storočnicu si pripomínáme. Narodil sa 5. 10. 1909 v Novycej pri Gorliciach v oblasti Lemkovštiny (súčasná Poľsko) a zomrel 6. 7. 1937 vo Lvove. Pochádzal z rodiny dedinského farára a po skončení poľského gymnázia v Sanoku študoval slovenskú filológiu na Lvovskej univerzite. Za krátky život mu v 30. rokoch vyšli tri básnické zbierky (*Privítanie života*, *Tri prstene*, *Kniha leva*), posmrtné dve – *Zelené evanjelium* a *Rotácie*. V slovenčine vyšli jeho básne knižne *Prstene mladosti* (Prešov, SPN-OUL 1966), pripravil ich literárny vedec, ukrajiniista Mikuláš Nevrlý, o desať rokov vychádza výber jeho poézie

Očarený pohan v košickom Východoslovenskom vydavateľstve v preklade Ľubomíra Feldeka. Na fragmenty básne B. I. Antonyča skomponoval skladbu pre miešaný zbor *Elégia o prsteni mladosti* Ilja Zeljenka.

• Váš preklad Antonyčových básní vyšiel pred vyše tridsiatimi rokmi, ako si spomínate na prvé stretnutie s jeho poéziou?

– O svojom prvom prekladateľskom dotyku s Antonyčom píšeme už v doslovku k spomínanému košickému vydaniu. Na Antonyča ma upozornil poľský básnik Jerzy Pleśniarowicz. Zarecitoval mi z neho pár veršov spamäti a nechal ma hádať, kto ich napísal. Hádal som Jesenina. Zhodou okolností, nedávno som prekladal Jesenina a znova som si overil, že som nehádal tak zle. Naozaj je tam veľká príbuznosť. Jesenin aj Antonyč majú spoločný básnický panteizmus, zmysel pre jednotu všetkého živého aj neživého. Osobitne chcem zdôrazniť, že kým tradičná personifikácia sa v modernej poézii demonštruje najmä prienikom ľudského a zvieracieho sveta, u Antonyča aj Jesenina sa básnická pozornosť prenáša najmä na rastliny. Už 15-ročný Jesenin napísal báseň o javorčiatku, cicajúcom matkine zelené vemená. Alebo z dospeliejšieho Jesenina mi schádza na um ten jednonohý starček – klen. A Antonyč? To isté! „Rastie tráva a rastie Antonyč...“ Alebo: „Diak mal najkrajšiu dcéru v sele – dievčinu pomiloval javor...“

• Čím okrem výraznej obraznosti a neobyčajnej básnickej reči môže oslovovať Bohdan Ihor Antonyč súčasného slovenského čitateľa?

– Antonyč oslovuje a bude oslovovať nielen slovenského, ale každého čitateľa poézie, včera, dnes, zajtra – on vedel, čo je to poézia. Na svete sa vyskytujú stovky a tisíce básnikov, ale zaujímavé je, že väčšinou tápajú, iba

niekoľkí to vedia tak bezpečne, ako Li-Po, Chajjám, Jesenin, Antonyč, Lorca... Na Slovensku to boli predovšetkým anonymní tvorcovia ľudovej lyriky – a potom dlho nič, kým sa neobjavila trnavská skupina, a po nej zase nič... Antonyč má iba tú smolu, že sa narodil v regionálnom zákutí... Inak by celý svet už dávno vedel, že to bol jeden z najväčších moderných lyrikov...

• Máme pred sebou básnika zložitého filozofického myslenia, ktorý aj od prekladateľa vyžaduje, aby našiel kľúč k tajomstvu jeho poetiky. Aké bolo vaše hľadanie kľúča k tajomstvu Antonyčovej poézie?

– Pri každom básnikovi môžeme hovoriť aj o filozofii – pri Antonyčovi sa znova dostaneme k jeho básnickému panteizmu a jednote prírody. No abstraktnú filozofiu musíme ponechať filozofom – Antonyčov panteizmus sa realizuje predovšetkým a výlučne básnickými prostriedkami. A to je aj kľúč k jeho prekladaniu.

• Nemáte dojem, že širšie slovenské literárne publikum si nejakým nevšimlo hodnoty Antonyčovej poézie? Je to azda osud mnohých básnických prekladov?

– Ani neviem, či si môj preklad všimla literárna kritika. Pre mňa bolo dôležité, že som si prostredníctvom prekladu všimol originál ja sám. Antonyč je prítomný v slovenskej poézii aj cez moje Antonyčom inšpirované básne, tak ako je v nej prítomný Lorca ako Stachova inšpirácia... Moderná poézia sa v tomto smere totiž nelíši od ľudovej piesne alebo rozprávky: pravá inšpirácia nepozná hranice, ani jazykové bariéry, letí okolo sveta. Ba nepozná

dokonca ani hranice medzi plagiátom a originálom... Len si všimnite, koľko jednonohých stromov podupkáva v slovenskej lyrike – všetko sú to synovia a vnuci Jeseninovho starčeka-klena. Alebo Antonyčovho sexuálneho maniaka – javora.

• V poznámke prekladateľa ste napísali, že spomínaný výber sa neprekladal rýchlo, skôr pomaly, s väčšími – menšími prestávkami štyri roky, ale – „s takým pôžitkom, ako doteraz máločo“. Nepomýšľali ste vrátiť sa ešte niekedy k poézii Bohdana Ihora Antonyča?

– Nevieť. Nezariekam sa. Hoci – už som starý, dosť času som stratil, čiže získal prekladaním. Hlavne si už len upratujem. Mimochodom, s hrôzou som pred pár dňami zistil, že medzi mojím haraburdím leží aj nepodpísaná zmluva na zhudobnenie jednej Antonyčovej Elégie. Mój priateľ Ilja Zeljenka vedel, akou skvelou inšpiráciou je aj pre hudbu dobrá poézia, a rád si vybral z mojích prekladov. (Zhudobnil napríklad aj moje preklady piesní starých Aztékov). Čo si však asi pomyslel, keď som z lajdáctva nepodpísal zmluvu na Antonyča, ktorú mi agentúra poslala už pred mnohými rokmi? Už sa ho na to neopýtam... Vypátrajte ju a uveďte ju v Prešove. Prídem si ju vypočuť – aj tú zmluvu ešte dodatočne podpíšem. A keby sa našlo vydavateľstvo, ktoré by môj preklad znova vydalo, iste by som v sebe našiel ešte energiu ten výber o niekoľko nových prekladov obohatiť. Antonyč bol totiž génus, jeden z najväčších génov modernej poézie...

Ivan Jackanin

O tajomstve, čo odolá rozumu

Nikolaj Onufrijevič Losskij: Dostojevskij a jeho kresťanský svetonáhľad
Bratislava, VSSS 2009

Nikolaj Onufrijevič Losskij (1870 – 1965) patril k najvýznamnejším mysliteľom ruskej emigrácie 20. storočia. Roku 1907 vydal prvý preklad Kantovej *Kritiky čistého rozumu*. Do roku 1922 pôsobil ako profesor na univerzite v Sankt Peterburgu, následne ho ale z „ideových dôvodov“ vyhostili spolu s ďalšími 120 vedcami a uemelcami ako nepriateľa (napriek tomu, že Losskij bol socialista). Oficiálne kruhy nedokázali zničiť jeho prejavy úcty k pravoslávnej cirkvi a kritiku výstrelkov vojnového komunizmu. Akt to bol iste drsný; v dlhodobjšom kontexte stalinizmu však pre Losského znamenal záchrana – a pre dejiny svetového myslenia v konečnom dôsledku niekoľko desiatok zaujímavých kníh navyše. Na pozvanie T. G. Masaryka prednášal na Ruskej univerzite v Prahe, po zániku ČSR v rokoch 1942 – 1945 pôsobil v Bratislave, po druhej svetovej vojne v New Yorku, napokon v posledných rokoch života v Paríži.

Losského práca už v súčasnosti argumentačne, faktograficky ani štýlom neoslňuje. V kontexte slovenských vedomostí o Dostojevskom ale prináša potrebnú korekciu a doplnenie pohľadu na jedného z najvýznamnejších ruských spisovateľov. Ak sme sa v podaní marxistickej historiografie prejedli Dostojevského ako revolucionára a postupne ho spoznávali ako mysliteľa, prenikavého analytika sociálnych javov, výrazného predstaviteľa dialogickej a mnohohlasnosti v románe (Michail Bachtin) či svojskej štruktúry prózy (Viktor Šklovskij), nastal čas podrobnejšie si všimnúť vzťah Dostojevského k viere. Viera je základom a hybným momentom života väčšiny Rusov v 19. storočí. Bez tejto dimenzie je preto chápanie Dostojevského kníh ochudobnené a skreslené.

V prehľadnom, hutnom a precízne formulovanom

predslove profesora Andreja Červeňáka sa dozvieme, že monografia vznikla v čase Losského profesúry na Univerzite Komenského v Bratislave, v slovenčine vyšla roku 1946 vo vydavateľstve Transcius; v ruštine roku 1953 v New Yorku a 1994 v Moskve. Tvoria ju dve nerovnaké dlhé časti. V prvej, kratšej, úvodnej (Osobnost Dostojevského) Losskij v troch kapitolách venuje pozornosť osobnostným predpokladom autora. Aj napriek veľkému množstvu znalostí a súvislostí táto časť dnes vyznieva nadmerne subjektívne. V druhej, omnoho rozsiahlejšej časti (Svetonáhľad Dostojevského), rozdelenej na deväť kapitol, Losskij analyzuje tvorbu Dostojevského vo vzťahu k základným hodnotám kresťanstva. Hoci v názve neuvádza „kresťanský“ svetonáhľad, všetky základné filozofické kategórie (dobro, krása, problém osobnosti, utrpenia) sú však vnímané v tomto kontexte. Jednu zo základných ideí knižky tvorí, v intenciách ďalších Losského diel, odpor voči preceňovaniu rozumového, logického poznania, ktoré tento filozof považuje za zužujúce a strnulé. Losskij, inšpirovaný francúzskym filozofom Henrim Bergsonom, vytvára svoju teóriu intuitivizmu (v spise *Intuitívne základy poznania*, 1906). Vonkajšie predmety sa podľa neho nedajú dokonale uchopiť len slovami, ale sú s človekom spojené zvláštnou formou bytia. Nie všetkému (aj v Losského knižkách) teda môžeme porozumieť. V monografii je badateľný tiež vplyv novotomizmu (sústredenie na plnosť bytia v Bohu a pod.) a, samozrejme, viery. Knižku prináša Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov v rámci edície svetových mysliteľov v dôstojnej grafickej úprave a pravopise zodpovedajúcom súčasnej spisovnej norme.

Miloš Ferko

ZO SVETA KNÍH

Goncourtova cena 2009 so škandálom

Najprestížnejšiu francúzsku literárnu cenu udelili tento rok Marie NDiaye za román *Trois femmes puissantes* (vyd. Gallimard, Tri silné ženy), tri hrdinky – Norah, Fanta, Khady Demba – rozprávajú svoj príbeh. Každá ochraňuje svoju dôstojnosť pred ponížením, ktorému ich život s nepochopiteľnou vytrvalosťou neustále vystavuje. Autorkino majstrovstvo spočíva v jednoduchosti a tajomnosti príbehov, sila jej písania je v schopnosti zaviesť čitateľa pod povrch zdanlivo nepreniknuteľných vecí. Marie NDiaye sa narodila 4. júna 1967 neďaleko Paríža, vyštudovala jazykovedu na Sorbonne, získala štipendium v Ríme. Písať začala veľmi skoro, v sedemnástich vydala svoj prvý román *Quant au riche avenir* (Pokiaľ ide o bohatú budúcnosť),

ale preslávil ju až román *Rosie Carpe* (Ružový kapor), za ktorý získala roku 2001 Prix Femina. Hoci sa venuje predovšetkým románovej tvorbe (doteraz má dvanásť kníh), vydala aj zbierku poviedok *Tous mes amis* (2004, Všetci moji priatelia) a píše aj divadelné hry, v Comédie Française uvádzajú jej *Papa doit manger* (Ocko musí jesť). So svojím životným partnerom, spisovateľom Jean-Yves Cendreyom, a tromi deťmi žije v Berlíne. Krátko po udelení Goncourtovej ceny vyvolala škandál odpoveďou v rozhovore pre internetový časopis. Na otázku, či sa cíti dobre v Sarkozyho Francúzsku, odpovedala: „*Toto Francúzsko pokladám za obľudné. Fakt, že pred dvoma rokmi sme sa rozhodli žiť v Berlíne, s tým dosť súvisí. Odišli sme hneď po voľbách...*“

Zomrel Claude Lévi-Strauss

Vo veku nedožitých 101 rokov zomrel v Paríži Claude Lévi-Strauss (28. 11. 1908 – 1. 11. 2009), francúzsky etnológ, antropológ, sociológ,

zakladateľ sociálnej antropológie a francúzskeho štrukturalizmu. Bol jednou z najvýznamnejších osobností 20. storočia.

Nový román Nicka Hornbyho

Jeden z najúspešnejších britských spisovateľov, ktorého poznajú aj naši čitatelia z viacerých bestsellerov (*High Fidelity* – Všetky moje lásky; *About a Boy* – Ako na vec; *How to be good* – Ako byť dobrý; *A Long Way Down* – Dlhá cesta dole), napísal nový román *Juliet, Naked*. Jeho štýl je špecifický, píše zväčša o Anglicku a jeho obľúbenými témami sú futbal, hudba a láska.

Hrdinom jeho nového románu je populárny spevák a textár Tucker Crowe, ktorý túži po normálnom živote, je unavený zo škandálov, fanúšikov a všetkého, čo k životu slávneho speváka patrí. Stretne mladú ženu, ktorej je tento svet úplne cudzí. Viaceré Hornbyho knihy (*About a Boy*, *Fever Pitch*) boli sfilmované; napísal aj scenár k filmu *An Education* (2009).

Na ruinách Berlínskeho múru

Bývalý spolkový prezident Richard von Weizsäcker napísal knihu o páde Berlínskeho múru *Der Weg Zur Einheit* (Cesta k jednote), označovanú ako „bestseller roka 2009“. Aj napriek dobrej reklame je kniha v skutočnosti skôr sklamaním. Ne-

obsahuje žiadne osobné zážitky a ani nové historické alebo politické názory. Vznikla tak nudná kniha opisujúca udalosti od roku 1945 po opätovné zjednotenie Nemecka, ktoré každý pozná z tuctov iných kníh.

Čarovné mená

Nemeckom momentálne „hýbe“ štúdiá o krstných menách na základných školách. Rodičia výberom mena označia dieťa ako príslušníka určitej vrstvy. To však bol už trend za čias Thomasa Manna. Podľa najnovších vedeckých výskumov v Nemecku vraj voľba zlého krstného mena môže ovplyvniť celý život dieťaťa. Autori

vždy kladli veľký dôraz na voľbu mena svojich postáv. Thomas Mann bol v tomto priam „čarodéjom“. Bol si vedomý toho, že už v 19. storočí existovali mená špecifické pre určité triedy. Je to zrejmé napríklad v jeho *Buddenbrookovoch*, kde meno každej postavy určuje aj jej triedne postavenie. **mgb, báb**

NAJPREDAVANEJŠIE KNIHY

vo Francúzsku

Beletria:

1. Camilla LÄCKBERG: *Le Tailleur de pierre* (Brusič kameňov)
2. Marie NDIAYE: *Trois femmes puissantes* (Tri silné ženy)
3. Anne ROBILLARD: *Les Chevaliers d'émeraude (t.IX). L'Héritage de Danalieth* (Smaragdový rytieri, 9. časť Danaliethov odkaz)
4. Philip ROTH: *Exit le fantôme* (Odchod prízraku)
5. Justine LEVY: *Mauvaise fille* (Škaredé dievča)
6. Bernard WERBER: *Le Miroir de Cassandre* (C. zrkadlo)
7. Stefan ZWEIG: *Un soupçon légitime* (Dôvodné podozrenie)
8. Laurent MAUVIGNIER: *Des hommes* (Muži)
9. Jean-Philippe TOUSSAINT: *La Vérité sur Marie* (Pravda o Márii)
10. Henning MANKELL: *Les Chaussures italiennes* (Talianske topánky)
2. Lorant DEUTSCH: *Métronome. L'Histoire de France au rythme du métro parisien* (Metronóm. Dejiny Francúzska v rytme parížskeho metra)
3. Jacques ATTALI: *Survivre aux crises* (Ako prežiť krízu)
4. Françoise SAGAN: *Toxique* (Jed)
5. Jean d'ORMESSON: *Savoir du temps. Chroniques du temps qui passe* (Príchut doby. Kronika minulých dôb)
6. Pascal BRUCKNER: *Le Paradoxe amoureux* (Paradox zamilovaných)
7. Daniel COHEN: *La Prospérité du vice. Une introduction (inquiète) à l'économie* (Nepravá prosperita. Úvod (znepokojujúci) do ekonomie)
8. Marcel RUFO: *Chacun cherche un père* (Každý hľadá otca)
9. Catherine GRACIET: *La Régente de Carthage* (Kartátsky regent)
10. Jean-Claude CARRIERE – Umberto ECO: *N'espérez pas vous débarrasser des livres* (Nedúfajte, že sa zbavíte kníh)

Literatúra faktu:

1. Laurent GOUNELLE: *L'Homme qui voulait être heureux* (Človek, ktorý chce byť šťastný)

Kolko ľudí, tolko chutí...

Yvan Cadiou – Cécile le Hingratová – Christel Cousinová – Sandra de Marinová

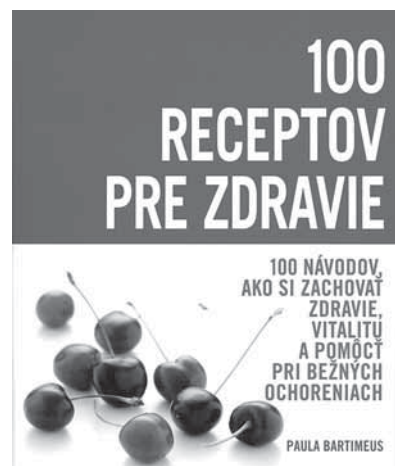
Domáca pekáraň

Bratislava, Ikar 2009

Preklad Oľga Hirnerová

Mám rád tieto voňavé knižky. Okrem skvelých receptov ponúkajú aj pastvu pre oči. Publikácia kolektívu francúzskych autorov vás nesklame ani na jednej strane. Vyše 300 rozmanitých receptov doplnených farebnými fotografiami výrazne motivuje, aby ste si kúpili domácu pekáraň a každodennú potravu mali kedykoľvek chrumkavú a čerstvú. Tento finančne nie veľmi náročný domáci potrebič pri správnej kombinácii ingrediencií spôsobí vo vašej kuchyni skutočný prevrat. Máte chuť na koláč s citrónom a medom, bagetu so slivkami a orechmi, chlieb s beaufortom, melónový džem alebo japonskú briošku? V skutočnosti sú tieto recepty len akýmiśi návodmi – vašej kreativitě sa totiž medzi nekladú a praktickými cvičeniami môžete svoje pekárske umenie zdokonaľiť až po vrchol labužníckeho ocenenia. Nehovoriac o tom, že skúsiť upiecť svoj prvý bochník chleba v rodinnom kruhu alebo spolu s priateľmi môže byť skvelá zábava počas sychravých jesenných večerov.

-vrs-

Paula Bartimeus

100 receptov pre zdravie

Anna Selby

100 diétnych potravín

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009

Preklad Diana Ghaniová

Jednou z pozitívnych stránok globalizácie je čoraz ľahšia dostupnosť exotického ovocia či iných poľnohospodárskych plodín. Neraz však bezradne stojíme pred regálmi s týmto ovocím, slabikujeme neznáme názvy a čudujeme sa nad cenami, ktoré nás obyčajne odradia od toho, aby sme niektoré z ponúkaných lákadiel ochutnali. Navyše keď nepoznáme ich účinky, radšej zostaneme pri tradičných citrónoch, jablkách a banánoch... Z tohto hľadiska poslúžia ako vynikajúci sprievodcovia tieto publikácie z Vydavateľstva Slovart, ktoré v prípade prvej z nich zareagovalo okamžite, **100 receptov pre zdravie** vyšlo prvýkrát v origináli vo Veľkej Británii a Írsku tento rok a už si ich môžeme prečítať aj v slovenčine. Obidve publikácie majú nielen rovnaký formát, ale aj grafickú úpravu a farebné členenie.

100 receptov pre zdravie nie je klasický receptár, hoci prináša aj recepty, ale v jednotlivých kapitolách (zelenina, ovocie, obilniny a strukoviny, orechy a semená, bylinky a koreniny a iné) poskytuje veľmi podrobné informácie o tom, aké živiny, minerály a iné výživové prvky jednotlivé plody obsahujú, aké choroby pomáhajú liečiť, kedy pôsobia preventívne. Ľahkej orientácii pomáhajú piktogramy pri každom plode a identifikácii takých neznámych

druhov, ako godži, açai, kombu, nori či wakame zasa kvalitné farebné fotografie. Ak sa vám v supermarkete bude núkať nejaké neznáme exotické ovocie či zelenina, nerezignujte, nalistujte si ho v tejto publikácii a podľa rád odborníkov sa rozhodnite, či vám za to vaše zdravie stojí.

Publikácia **100 diétnych potravín** neuvádza konkrétne návody na schudnutie, ale predstavuje tradičné aj menej používané druhy ovocia, zeleniny, obilnín a strukovín, orechov a semien, mliečnych výrobkov, olejov, bylín a korenín z hľadiska ich výživových hodnôt. Napríklad o stopkovom zeleri sa dozvieme nielen jeho obsah vitamínov a minerálov, ale aj to, že má silné oštiepujúce účinky, najmä na obličky. Keďže má príjemnú slanú chuť, možno ho pridávať do jedál a šalátov namiesto soli. Pri jeho konzumácii a trávení sa spotrebuje viac kalórií, ako sa z neho získa, čo zaručuje, že jeho konzumáciou si určite zachováme štíhlu líniu.

-báb-

Prof. Dr. Olaf Adam – Dr. Marcela Ullmannová

Štíhla bez hladovania

Bratislava, Ikar 2009

Preklad Miriam Gombošová

Na svete jestvuje okrem osobného počítača s operačným systémom Windows ešte jedno zariadenie, ktoré nás dokáže uviesť do stavu nepričetnosti. Osobná váha. Bez ohľadu na pohlavie a vek mnohým z nás spôsobuje infarktové stavy a núti nás dookola skúšať „zaručené“ metódy, ktorých cieľom je strata nadbytočných kilogramov.

Autori publikácie sa snažia o pragmatický pohľad na tento večný problém novodobej éry, keď s bázňou obdivujeme kostnaté modelky a steroidových supermanov z obálok módnych magazínov. Vyvracajú všeobecne rozšírené mýty o zdravej výžive prostredníctvom zrozumiteľných vysvetlení, vedeckých výskumov a výsledkov testov rôznych druhov diét. Vysvetľujú dôležitú úlohu mozgu pri vhodnom stravovaní, potrebu pravidelného pohybu a zdôrazňujú nevyhnutnosť vyhýbať sa extrémnym formám „hladoviek“ a rôznym formám týrania vlastného organizmu. Prostredníctvom štyroch skutočných príbehov ľudí, ktorí zvíťazili v boji s nadváhou, demonštrujú individualitu každého z nás a nevyhnutnosť hľadania optimálnych spôsobov regulácie telesnej hmotnosti. Ako bonus ponúkajú niekoľko desiatok skvelých receptov, ktoré nepochybne obohatia a ozdravia váš jedálny lístok. Na záver rada, na ktorú by ste pri snahe o znovunadobudnutie telesnej rovnováhy nemali zabudnúť: „Dovolené je všetko, čo vám prospieva.“

-vrs-

Alycea Ungarová

Pilatesove cvičenia na každý deň

Bratislava, Ikar 2009

Preklad Anna Ostrihoňová

Autorka praktickej obrazovej príručky s priloženým DVD s ukázkami cvikov je oddanou širitelkou metódy Josepha Huberta Pilatesa (1880 – 1967) a pokračovateľkou jeho diela už dvadsaťpäť rokov. Keďže Pilates je pre mnohých synonymom starostlivosti o vlastné telo a povzbudenie mysle, jeho odkaz je stále aktuálny. Ak na podobných príručkách nemáte radi siahodlhé úvody, tak si vás autorka získa hneď na začiatku tým, že vás vyzýva, aby ste sa zbytočne nezaťažovali teóriou, ale všetku pozornosť radšej zamerali na dôsledné nacvičenie jednotlivých programov. Ako na to, vám

ukážu figuranti na fotografiách s presnou inštrukciou v krátkych, ale jasných komentároch. Zároveň sa dozvieme, na čo sú cviky zamerané, ktoré partie sa vám pri ich cvičení uvoľnia alebo spevnia. Tak sa hneď pustíte do tréningu a naučíte sa niektoré zo štyroch 15-minútových programov. Nemusíte dodržiavať poradie, ako sú uvedené v knižke – Deň čo deň, Zhora nadol, Zdola nahor a Vysoko a ďaleko, ale môžete si vybrať zostavu, ktorá vám najlepšie vyhovuje. Presné poradie cvikov v zostave nájdete na rozkladacích dvojstranách. Najdôležitejšie zásady, ktoré by ste si mali osvojiť ešte predtým, ako začnete cvičiť, autorka zhrnula do troch tipov: nestráčajte čas na prípravu cvičenia; nehľadajte podložku, stačí vám plyšový koberec; a čo je nezvyčajné – nájdite si časť dňa, keď ste najvyčerpanejší.

Nicole Schaezlerová – Christoph Koppenwallner

Symptómy chorôb.

Rýchloindikátor

Bratislava, Ikar 2009

Preklad Judita Melcerová

O zložitosti ľudského organizmu svedčí aj množstvo chorôb, ktoré nás počas života môžu postihnúť. Ako ich čo najrýchlejšie rozlíšiť a určiť podľa prvých príznakov? O to sa pokúša autorský tandem publicistky, ktorá sa špecializuje na medicínsku problematiku, a lekára-internistu. Prínos publicistky je nesporne v zreteľnom, všeobecne zrozumiteľnom jazyku, akým sú jednotlivé príznaky chorôb a ťažkosti v ich priebehu opísané. Na odbornej lekárskej stránke knihy treba oceniť prehľadné členenie množstva ťažkostí všetkých orgánov, aby sa čitateľ ľahko zorientoval. Lekár rozdelil ťažkosti, ktoré nám môžu znepříjemniť okamihy či celé roky života, od hlavy po päty do siedmich kapitol (celkový stav, hlava, hrudník, brucho, podbrušie, koža – vlasy – nechty, pohybové ústrojenstvo). Každá časť tela, teda aj kapitola má iné farebné ladenie, napríklad pohybové ústrojenstvo je v „modrom“. Ak mávate náhly pocit napätia a tiaže v nohe, príznaky podobné svalovici v lýtku, zákoliení alebo slabine, alebo bolestivý opuch a bolesť pri chôdzi, pričom máte miernu teplotu a modrastú lesklú kožu, a to po dlhom sedení na cestách alebo telesnom preťažení, môže ísť o trombózu hĺbkových žíl. Veľmi stručne a postupne opísanými príznakmi si môžete choroby nielen určiť, ale najmä vylúčiť.

-báb-

AK chcete zmeniť svoj život k lepšiemu, spoľahnite sa na osvedčené rady odborníčky na zdravú výživu Kataríny Horákovovej. Kde ich nájdete? V príručke **Detoxikácia organizmu** z vydavateľstva Metro Media, ktoré ju jednému z našich čitateľov venuje. Stačí, ak nám pošlete kupón Metro Media z 11. strany do 9. decembra.

Vydavateľstvo THETIS

Adresa: THETIS, s. r. o.

Veterná 1440/32

036 01 Martin

tel./fax: 043/4287434

mobil: 0903 508 590, 0911 509 590

e-mail: thetis@thetis.sk

www.thetis.sk

Riaditeľka: Elena Janeková

Zástupca: Ivan Janek

Vznik: 2007

Zameranie, profilové edície: Naše vydavateľstvo sa zameriava na vydávanie antickej literatúry. Okrem toho budeme vydávať aj diela autorov, ktorí vo svojej tvorbe priamo nadväzujú na antiku, alebo z nej čerpajú. Chceme postupne vytvoriť tri profilové edície – filozofiu, históriu a drámu. Pre autorov, ktorí napísali viacero diel, plánujeme vytvoriť špecifický rad, napr. pre Aristotela, Machiavelliho, Aristofana.

Distribučné spoločnosti, ktoré rozširujú tituly vášho vydavateľstva? – Distribúciu zabezpečujeme prostredníctvom internetových kníhkupectiev Alter ego Kežmarok, Legenda Trnava, Martinus Martin, Moja kniha Martin a knihy si tiež môžu čitatelia objednať priamo u nás. Perspektívne budeme naše knihy rozširovať prostredníctvom ďalších kníhkupectiev.

• **Kolko titulov ste vydali od založenia vydavateľstva?**

– Od začiatku našej činnosti sa nám podarilo vydať štyri tituly a ďalšie dva sú rozpracované tak, aby vyšli ešte do konca tohto roka.

• **Čo ste priniesli na knižný trh tento rok?**

– Pripravili sme dve diela od Aristotela – **Rétoriku** a **Poetiku**. Jeho **Rétorika** sa považuje za najstaršiu rečnícku učebnicu, komplexne rozoberá rečový prejav a usmerňuje čitateľa, ako reč správne používať. **Poetika** sa zaoberá umením básníctva, tragického aj epického, a tvorí určitý návod, ako ho treba vnímať a čo nám prináša. Tretím titulom je najznámejšie dielo Niccola Machiavelliho **Knieža**, doplnené jeho kratšími dielami a súkromnou korešpondenciou. Kniha je jedným zo základných diel politickej filozofie vôbec, kratšie spisy a korešpondencia sú čitateľsky zaujímavé, pretože poodhaľujú Machiavelliho súkromie a životné postoje. Kniha obsahuje navyše aj odborné štúdie prof. Pavla Koprdu. Okrem diel klasikov sme vydali prvú časť ságy o **Achillovi** z pera Ivana Janeka. Kniha je písaná odychovým štýlom a originálne načrtáva obdobie starovekej mykénskej kultúry. Do konca roka by mala vyjsť druhá časť tejto ságy. Posledným titulom plánovaným na rok 2009 sú Thukydidove **Dejiny peloponézskej vojny**. Celé dielo bude vydané v dvoch častiach (knihy I – IV a V – VIII), v ktorých sú štúdie prof. Petra Kuklicu hodnotiace celé Thukydidovo dielo z rôznych aspektov.

• **Aké sú vaše edičné zámery na budúci rok?**

– Na začiatok roka 2010 pripravujeme dve Aristofanove diela – **Vtáci** a **Žaby** a neskôr Homérov epos **Ilias**; Euripidove **Trójanky**; Aischylovho **Prikovaného Promethea**; Machiavelliho **Úvahy o prvej dekáde Tita Livia**; Senecove **Listy I**; **Epi-kuros I**. Je to zatiaľ len orientačný plán, ktorý sa môže operatívne meniť podľa ukončenia rozpracovanosti jednotlivých diel. Naším zámerom je postupne pripravovať diela z oblasti antickej drámy, filozofie a histórie.

• **Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?**

– Z tohtoročnej produkcie sú pre čitateľov určite zaujímavé diela Machiavelliho **Knieža** a Thukydidove **Dejiny peloponézskej vojny**. Obe považujeme za skvosty svetovej literatúry a myslíme si, že sa nám podarilo knihy pripraviť po každej stránke vo veľmi dobrej kvalite. Diela sú spracované tak, aby poskytovali čo najlepšiu orientáciu v knihe, nechýbajú štúdie, vysvetlivky a poznámky. Každá kniha obsahuje registre

mien a názvov. V Thukydidových Dejinách sú navyše podrobné vysvetlivky a mapky, ktoré umožňujú dobrú orientáciu v menách a geografických názvoch celého diela. Kvalitne sú pripravené aj Aristotelove spisy a pre čitateľa hľadajúceho oddych s nevšedným spracovaním témy bude iste potešením prečítať si knihu **Achilleus I**.

• **Čo vás najviac trápi na knižnom trhu?**

– Podľa nezávislých prieskumov sa v súčasnosti venuje čítaniu kníh málo najmä mladých ľudí. Je to určitý paradox v porovnaní s „dávnyymi“ časmi 20. storočia. Ten paradox spočíva v tom, že dnes je na knižnom trhu oveľa väčšie množstvo titulov kníh a tematická pestrosť kníh poskytuje vysoký komfort čitateľom, ktorí chcú siahnuť po knihe. Stačí si len správne vybrať, alebo len vybrať. Možno problém je práve v tom, že kníh je veľa a správne si vybrať nie je ľahké, lebo všetky sa prečítať nedajú. Preto sme sa rozhodli pre úzku špecializáciu nášho vydavateľstva – na knihy z antiky.

• **Prezradíte svoj nesplnený vydavateľský sen?**

– Dalo by sa hovoriť o viacerých snoch, ale jeden z tých, čo by sa mohol v dohľadnom čase splniť, je vydanie Homérových eposov **Ilias** a **Odysea**. Ďalším je vydanie Ovídiových diel a ešte jeden – v súčasnosti možno povedať veľmi vzdialený – je vydanie **Argonautiky** od Apollónia Rodského.

• **Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?**

– Je dobré, že existujú. Poskytujú informácie čitateľom, čo práve beží a čo sa číta, ako aj vydavateľom, ktorí môžu reagovať na podnety trhu a zaraďovať do svojich vydavateľských plánov obľúbené tituly čitateľov. Pre našu vydavateľskú činnosť však rebríčky nemajú takýto význam, lebo diela antiky sa do nich nedostávajú. Tie, hoci pretrvali až do dnešných čias, nemajú rady konformizmus, vždy sa dostávajú k čitateľom vlastnou cestou. Aj my chceme ostať pri ich vydávaní verní tejto tradícii a čitateľom so záujmom o antiku ich starostlivo pripravovať.

• **Akú knižku práve čítate?**

– Mám rozčítané dve knihy – **Tri gaštanové kone** Margity Figuli a druhú časť **Achillea**, ktorá je zatiaľ v rukopise (Elena Janeková).

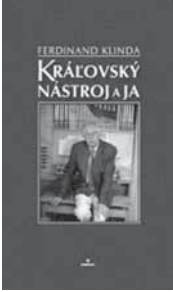
Čítam Machiavelliho **Úvahy o prvej dekáde Tita Livia**. Stále mám rozčítané Homérove eposy (prečítané už viackrát), Aristofanove komédie (práve **Oblaky**). Čítam každý deň a stále mám rozčítaných niekoľko kníh naraz (Ivan Janek).

-lč-

Ferdinand Klinda

Kráľovský nástroj a ja

Bratislava, Perfekt 2009

Prof. MUDr. Ferdinand Klinda (nar. 12. marca 1929 v Košiciach) oslávil tento rok v kruhu svojich žiakov – viacerých popredných slovenských organistov – osemdesiatiny a široká verejnosť si jeho jubileum môže pripomenúť knihou spomienok. Organ – vždy iný, s tisíckami variácií vo výtvarných detailoch

nádherných vonkajších „skriň“ i v sústavách píšťal, so vždy odlišnými dispozíciami registrov, klaviatúr, na ktoré sa musí organista dopredu dispozične pripraviť, prípadne na ne zareagovať na mieste – je kráľovský nástroj. Stáročia dotváral dejiny cirkevnej hudby, ozvlášťoval aj mnohé svetské udalosti. Dnes je ozdobou mnohých slávnych koncertných siení na celom svete, pričom organové dielne a majstri sa prekonávajú v špecifických prínosoch jednotlivých nástrojov. Organ väčšinou zanecháva v poslucháčoch mystický dojem. Zvukovo nahrádza priam celý orchester. Ovládnutí tento zložitý inštrumentálny skvost, pri každom koncertnom vystúpení iný, patrí k vrcholom interpretačného umenia.

Prof. MUDr. Ferdinand Klinda je naším i svetovo uznávaným „kráľovským“ virtuómom (a vysokoskolským pedagógom) na tomto hudobnom nástroji. Po maturite na gymnázium v Skalici (1947) ho prijali na Konzervatórium v Bratislave, kde sa stal (rovnako ako neskôr na VŠMU) žiakom organovej triedy prof. Ernesta Rieglera-Skalického (1947 – 1954). Súčasne bol (1947 – 1952) poslucháčom Lekárskej fakulty UK v Bratislave. Doktorát medicíny získal roku 1952 a Vysokú školu múzických umení absolvoval s vyznamenaním o dva roky neskôr. Umelecké úspechy v koncertnom živote, nahrávanie početných gramoplatní, sólistická činnosť v Slovenskej filharmónii, interná pedagogická práca na VŠMU, pôsobenie v mnohých porotách medzinárodných organových súťaží, organizátorská, publikačná práca v oblasti hudby – to všetko sa v živote prof. F. Klindu rozvíjalo súbežne s neprerušovanou lekárskou (a odbornou medicínskou publikačnou prácou) vo Fakultnej transfúznej stanici v Bratislave. Je autorom viacerých významných štúdií a kníh nielen o vlastnej organovej literatúre (monografia *Alexander Albrecht*, 1958, štúdiá *O zmarenej rehabilitácii Krútňavy* a mnohé iné). Nahral dvadsať autorových LP a CD s historickou a štýlovo rozmanitou hudobnou literatúrou. Má veľké zásluhy na premiérach a propagácii slovenskej tvorby doma i v zahraničí. Inicioval domáce organové festivaly, neúnavne bojoval za zachovanie stoviek vzácných historických organov na Slovensku a za pozdvižnutie organovej interpretácie v rámci cirkevnej hudby. Zaslúžil sa o vydanie dvoch zborníkov skladieb pod názvom *Slovenská organová tvorba I., II.* atď. Ymenovať všetky zásluhy prof. Ferdinanda Klindu na tejto malej ploche nemožno. Viac sa o jeho celoživotnom úsilí o slovenskú kultúru čitateľ dozvie v jeho spomienkovej knihe. Je to svedectvo osobnosti, ktorá vďaka rodinnému zázemiu prešla zložitou, náročnou, národne jednoznačnou cestou, človeka, ktorý vyniká obdivuhodnou pamäťou, dokumentačnou presnosťou, ale aj pútavosťou spomínania na stretnutia s poprednými svetovými i domácimi organistami, dirigentmi, skladateľmi, orchestrmi, koncertnými sálami. Kniha je aj svedectvom zápasov o profesionalizáciu hudobného školstva a umenia v povojnovom Slovensku. S nebyvalou otvorenosťou a kritickosťou odhaľuje viacznačné správanie niektorých známych ľudí z oblasti umenia. Prof. F. Klinda – ako umelec i občan – má na to morálne právo: napriek skvelej kariére v zahraničí nikdy nepodľahol pokušeniam moci, stranicosti či služby minulému režimu, o čom vydáva rukolapné svedectvo na stránkach svojich memoárov. Doteraz si zachoval elán a odvahu mladíka, s akou v pravej chvíli otvorene hovorí o našich hudobných ziskoch, ale i stratách, prehrách a zaostávaní za svetom. Môže si to dovoliť. On totiž svet nielen pochopil a poznal – ale svet umenia si ho aj vysoko váži.

Knihu dopĺňa DVD s majstrovskými ukážkami interpretácie F. Klindu (Bach, Liszt, Janáček) a s umelcovým spomínaním na organ košického Dómu sv. Alžbety – s hrou na jeho historickom nástroji.

Terézia Ursínyová

Hovorí grafik, maliar a ilustrátor Peter UCHNÁR

Moja tvorba je ešte živá

Peter Uchnár sa narodil 11. augusta 1970 v Sobrance. Študoval na Strednej umeleckopriemyselnej škole v Košiciach (1984 – 1988) a na Vyskej škole výtvarných umení v Bratislave, ateliér voľnej grafiky a knižnej ilustrácie u prof. Dušana Kállaya (1992 – 1999), kde po štúdiu pôsobil niekoľko rokov ako pedagóg. Žije a tvorí v Bratislave. Vystavoval na viacerých samostatných aj kolektívnych výstavách doma i v zahraničí. Naposledy ste sa mohli stretnúť s jeho tvorbou počas BIB v septembri a októbri na výstave v Medzinárodnom dome umenia pre deti BIBIANA, kde prezentoval ilustrácie ku knihe Jamesa Matthewa Barrieho Peter Pan, a v októbri v Galérii Michalský dvor

v Bratislave ste mohli obdivovať jeho voľnú grafickú tvorbu a malbu.

Z knižnej ilustračnej tvorby: Jonathan Swift *Gulliverove cesty* (1998 a 2008), *A zvony nezvonila. Povesti z Novej Bane a okolia* (1999), Anton Marec *Hnali sa veky nad hradbami* (2000), Rudyard Kipling *Knih džunglí* (2002), *Druhá kniha džunglí* (2002), Božena Lenčová *Miško a jeho kamaráti* (2003), Ľubomír Feldek *Veľká kniha slovenských rozprávok* (2003), Jozef Ciger Hronský *Traja hrdinovia* (2006), *Peter Pan* (2008) a súbor Shakespearových hier *Hamlet, Romeo a Júlia, Othello* v preklade Ľubomíra Feldeka *Tri tragédie* (2009). Z ocenení: Zlaté pero (Belehrad, 1999), Najkrajšia kniha Slovenska (1999) a Zlaté jablko BIB '99 za *Gulliverove cesty*, Cena Ludovíta Fullu (2005), Cena Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 1999 za *Gulliverove cesty*, 2003 za *Veľkú knihu slovenských rozprávok* a roku 2008 za knihu J. M. Barrieho *Peter Pan* a zároveň za toto dielo ho najvyššie ocenila detská porota na tohtoročnom Bienále ilustrácií Bratislava.

• **Pre autora je iste veľkým zadostučiním, keď ho ocenia adresáti jeho diela. Ako ste prijali najvyššie ocenenie detskej poroty BIB 09 za ilustrácie Petra Pana?**

– Prijal som to ocenenie s potešením, že moja tvorba je ešte živá a môže niekoho oslaviť.

• **Väčšina vašej ilustračnej tvorby vychádza z klasických rozprávok, aký je váš vzťah k súčasnej tvorbe pre deti – máte možnosť sledovať ju, čím vás dokáže zaujať?**

– Môj terajší vzťah k literatúre pre deti ovplyvnila moja dcéra, ktorá je rozhodne súčasné dieťa. To, že viac ilustrujem klasiku, súvisí skôr s ponukami, a teda aj s odvahou vydavateľstiev riskovať.

• **Ydavateľstvo Ikar sa podujalo na veľký shakespearovský projekt – už viac rokov vychádzajú v preklade Ľ. Feldeka hry tohto neprekonateľného dramatika s obálkami z va-**

šej dielne. Tento rok k nim pribudlo ilustrované vydanie Troch tragédií. Čím je Shakespeare inšpiratívny pre ilustrátora?

– V Shakespeareovi často jednoduché vety z dialógov prevyšujú hodnotu príbehu. Ja som takéto časti, ktoré by si zaslúžili celé cykly voľných grafických listov alebo obrazov, nechal nepovšimnuté a šiel som len za príbehom. Z toho nemožem mať dobrý pocit, ale nenašiel som iné riešenie.

• **Budúci rok bude Slovensko čestným hosťom na medzinárodnej výstave kníh pre deti v Bologni, čím môže zaujať naša knižná tvorba pre deti, v čom sú jej silné a slabé stránky?**

– Mne stačí, že máme vlastnú knižnú tvorbu pre deti. Netrufam si hodnotiť jej silné a slabé stránky.

Suseda z Fialkového údolia

K storočnici Margity Figuli (2. 10. 1909 – 27. 3. 1995)

Vo vydavateľstve Maticie slovenskej vyšiel nedávno v edícii Zlatá niť pod názvom *Mámičiny dúšok* výber najkrajších noviel Margity Figuli o láske (Pokušenie, Mámičiny dúšok, Rebeka, Tri gaštanové kone). Keďže zostavovateľka tohto výberu a autorka doslovu Anna Fischerová-Šebestová má osobitý vzťah k našej výnimočnej prozaičke, požiadať sme ju o krátku spomienku, aby sme si aspoň tak pripomenuli jej nedávnu storočnicu.

***

Pred štyridsiatimi rokmi som pripravila monografickú štúdiu o diele Margity Figuli, aj s dovtedajšou kompletnou bibliografiou diela, jeho ohlasmí, recenziám, hodnoteniami. Bolo to k jej 60. narodeninám. Pri kompletizovaní a overovaní materiálu sme sa veľa zhovárali o podnetoch na tvorbu, témach, ktoré spracovávala, o predkoch, rodinných vzťahoch a tradíciách, o Orave, o literárnych začiatkoch, spolupráci s Jánom Smrekom pri vydaní prvotiny *Pokušenie* (1940), o spolupráci so Slovenskými pohľadmi, Živenou atď. Moje otázky nemali konca. Výsledkom tohto prvého obdobia spolupráce bola útlá publikácia *Margita Figuli*, ktorú vydala Matica slovenská v Martine (1970).

Naša spolupráca sporadicky pokračovala aj v nasledujúcich rokoch a pri spisovateľkinej sedemdesiatke sa konal seminár v Budmericiach, na ktorom som ju sprevádzala ako spoločníčka i ako aktívna účastníčka. V tom čase už nespájala len odborná spolupráca, ale i naše susedstvo v rozostavanej štvrti nad Dunajom. Okrem povinností pri dostavbe domov našli sme si vzácné chvíle aj na rozhovory o tvorivých umeleckých plánoch. Spomínala na bibliofilie *Životopisné legendy* (1969), *Rebeku* (1973) a I. zväzok svojich *Výbraných spisov*

(1972). Pozorne študovala a komentovala aktuálnu Čepanovu koncepciu slovenského naturizmu (1977), ktorá novým spôsobom interpretovala a hodnotila medzivojnovú slovenskú prózu. Pripravovala pre mladých čitateľov svoj výklad jánošíkovského odkazu vo veršovanej *Balade o Jurovi Jánošíkovi* (1980).

S Margitou Figuli ste sa mohli stretnúť v Bratislave na každodenných popoludňajších prechádzkach vo Fialkovom údolí. Pristavovala sa pri deťoch, ktoré sa v tom čase ešte voľne hrali a pobehovali po ulici. Neraz ju sprevádzal aj ďalší sused, herec Július Pántik, vracajúci sa z prechádzky so svojím poľovníckym štvornohým priateľom. Cez ploty, alebo z balkónov ju zdravili ďalší susedia a prehovorili s ňou vždy pár slov o počasí, zdraví, úrode v záhradke či svojej rodine.

Za spoločníčku si ma vbrala Figuli aj na poslednú rozlúčku s milovaným manželom, lekárom ophthalmológom, profesorom Jozefom Šustróm. Roky utekali a na jar roku 1995, 27. marca, nás opustila aj ona. Zostalo tu však jej rozsiahle literárne dielo.

Pri 100. výročí spisovateľkinho narodenia (2. 10. 1909) si ho spolu s Ydavateľstvom Maticie slovenskej opätovne pripomíname výberom štyroch noviel *Mámičiny dúšok* (2009). Výber obsahuje profilové prózy Margity Figuli o láske k životu *Pokušenie* (Slovenské pohľady, 1934), *Mámičiny dúšok* (Živena, 1935), *Rebeka* (pôvodne Žalm biblický, Živena 1938) a *Tri gaštanové kone* (1940). Kniha je doplnená kalendárom a fotografiami z jej archívu.

Verejná prezentácia knihy bude 9. 12. 2009 o 16. hod. v Univerzitnej knižnici na Klariskej ul.

Anna Fischerová-Šebestová

JUBILANTI

od 25. novembra do 8. decembra

- 25. 11. 1926 – Jozef BŽOCH, literárny kritik, esejista, prekladateľ
- 25. 11. 1949 – Božena TRILECOVÁ, poetka, autorka kníh pre deti a mládež
- 26. 11. 1967 – Vladimír PUCHALA, básnik
- 29. 11. 1931 – Štefan DRUG, literárny vedec a kritik
- 30. 11. 1952 – Dušan VALÚCH, básnik, textár
- 30. 11. 1953 – Margita IVANIČKOVÁ, poetka, publicistka
- 1. 12. 1931 – Miroslav KUSÝ, esejista, publicista
- 1. 12. 1941 – Marianna GRZNÁROVÁ, poetka, spisovateľka pre deti a mládež
- 3. 12. 1974 – Michal HABAĽ, básnik, literárny vedec
- 5. 12. 1952 – Tibor KOČÍK, básnik, publicista
- 6. 12. 1944 – Eva SIEGLOVÁ, prozaička, publicistka, redaktorka
- 6. 12. 1955 – Daniel HEVIER, básnik, autor literatúry pre deti a mládež, prozaič, prekladateľ
- 7. 12. 1975 – Mária FERENČUHOVÁ, poetka, prozaička, prekladateľka
- 8. 12. 1914 – Imrich KRUŽLIAK, básnik, esejista, prekladateľ

Ydavateľstvo Ikar pripravilo na zmysuplné vyplnenie voľného času najmä na jesenné sychravé dni pre deti farebné zošity na tvorivé precvičovanie rozličných zručností pre predškolákov. Ak máte doma predškoláka, môžete podporiť jeho nedečkovú túžbu po vedomostiach

aj obrázkovými zošítkami *Zahrajme sa na školu 1* a *2* zameranými na cvičenie pozornosti a pamäti, na posilnenie vytrvalosti a zlepšenie schopnosti sústrediť sa. Dvom predškolákom vydavateľstvo Ikar po jednom z týchto zošitov venuje, ak nám pošlete do redakcie kupón do 9. decembra.

Kto dostane knižku?

So slovenskými spisovateľmi pre deti a mládež sa môže bližšie zoznámiť prostredníctvom slovníka z Literárneho informačného centra Dagmar MERTEN z Veľkých Chliev, vďaka vydavateľstvu Slovart-Print si precvičí *Slušné správanie* v angličtine Katarína MACKOVÁ z Rožňavy a *Ročné obdobie* z toho istého vydavateľstva Janko GÁBOR z Bratislavy. *Ostrov pokladov* z Ydavateľstva Fragment môže objavovať Tomáš KLAČANSKÝ z Topoľčian, do *Chatrce* z vydavateľstva Tatran sa dočasne utiahne Mária ŠTOVČIKOVÁ z Prešova.

OBJEDNÁVKA	
Objednávam si dvojtyždenník KNIŽNÁ REVUE na rok 2009 od čísla ..... Cena jedného čísla je 0,35 €, dvojčíslo 0,70 €. Predplatné 9,10 €.	
Meno:	
Priezvisko (organizácia):	
Ulica :	
Mesto :	PSČ : .....
Podpis :	
Vyplnený objednávkový listok pošlite na adresu: Knižná revue, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava e-mail: krevue@litcentrum.sk	

<p>METRO MEDIA Strana 10</p>
<p>IKAR Strana 11</p>

Rozhovor s poetkou, prozaičkou a dramatičkou Mariannou GRZNÁROVOU

Som rada v anonymite

Marianna Grznárová (1941) si vyskúšala takmer všetky žánre. Na začiatku literárnej tvorby vydala zbierku básní *Vstupujte bosí* (1966), pracovala ako novinára, písala knihy pre deti (*Bosá jablň*, 1980, *Dvaja na ceste*, 2002, *O netopierovi, ktorý nechcel spávať*, spolu so Zdenou Vojtkovou 1981), televízne rozprávky (*Pán Zametač Silvester*, 1974, *Rozprávka pre somárku*, 1975, *Kolovrátok*, 1976, *Rozprávky z hlíny*, 1977, *Morské rozprávky*, 1978, *Na polici v hrnci*, 1979, *Tri priadky*), divadelné bábkové hry (*Hašterica*, 1978, *Tri želania s krídelkami*, 1981) a naposledy publikovala humoristickú prózu *Balóny pani Barusovej* (2004). Jej hrdinovia Matko a Kubko sú chronicky známi z rovnomennej knižky (1977) i televízneho seriálu *Pásli ovce valasi* (1973). *Matko a Kubko* sa stala najvydávanejšou a najpredávanejšou knihou uplynulého desaťročia a roku 2001 získala ocenenie Zlatá kniha roka.

• **Matko a Kubko po vyše tridsiatich rokoch... Čo sa s nimi stalo? Dodnes sú známi, vyhľadávajú nielen na Slovensku, ale i v okolitých, ba aj veľmi vzdialených krajinách. Z tohto titulu sa však stala i reklamná značka. Značka, čo príťahuje – a vôbec nesúvisí s kultúrou. Značka syrov, torty, hračkárstva, matematických príkladov, mená rušňov, značka penziónu... Ba text dvojice zneužili i na krátke pornovideo... Je to pravý opak zmyslu tejto knihy i filmu. Čo na to autorka?**

– Nič. Tomu sa nedá zabrániť. Napokon, i negatívna reklama je reklama. Nemusím sa aspoň, ako niektorí, natískať bulváru... A keďže internet nemám, ani sa nerozčulujem. Niezeby mi to bolo celkom ľahostajné – oproti môjmu bytu je predajňa syrov Matko a Kubko, otvorili ju, samozrejme, bez môjho vedomia. Trestám ich tým, že som si tam ešte nič nekúpila. Horšie je, že ma niektorí ľudia podozrievajú zo spoluvlastníctva... Mňa zastupuje LITA, spolieham sa na to. Právna vymáhateľnosť je vôbec u nás dosť nízka. Nezaťažujem sa tým dnes, tak ako ani v minulosti... Sme malý jazykový okruh, a tak to treba brať. Desať knižných vydaní je na Slovensku dosť. Mne sa skôr zdá, že je „prekubkované.“

• **Matko a Kubko dodnes precestovali riadny kus sveta, desiatky krajín. Ktorú najpozoruhodnejšiu? Bola si niekde i pozvaná?**

– Ha, ha! S našimi programami cestovali po svete televízne nomenklátúrne kádre... Neviem, či možno hovoriť o najpozoruhodnejšej krajine, ale pre mňa to bol Nový Zéland, kam sa moji hrdinovia dostali, čo je pochopiteľné vzhľadom na rozsiahle pastviny a tradičný chov oviec.

• **A prečo vlastne Pásli ovce valasi?**

– V tom čase, v druhej polovici 60. rokov, slovenská redakcia len začínala nakrúcať na Kolibe. Dramaturgička pani A. Mínichová mi povedala – len nie o mačkách, myškách, psíkoch, včielkach... to všetko už máme. Tak som sa spýtala – a ovce? Dobré, ovce ešte nemáme... Napísala som príbeh o baranovi Mariánovi a ovečke Evičke, páčil sa.

Nepísaným pravidlom bolo, že seriál má mať buď sedem, alebo trinásť dielov, zrejme podľa kalendára. Navrhla som, že by sa mi lepšie pracovalo, ak by tam mohli byť ľudia – valasi... Napokon v televízii súhlasili. Musím však spresniť, že prvé boli rozprávky v knižnej podobe, ale skôr sa vysielal seriál.

• **Ako si spomínaš na výrobu seriálu? Bola to tvorivá spolupráca?**

– V tom čase bratislavská televízia zadávala výrobu animovaných večerníkov prevažne do Čiech. Ladislav Čapek jej kedysi ponúkol spoluprácu. Uprednostnila ho vtedajšia dramaturgička. Ale ja som študovala aj výtvarnú výchovu a bola by som si vybrala spomedzi slovenských výtvarníkov – Viktora Kubala, Milana Vavru, Ondreja Zimku... V tom čase vyšla v Česko-Slovensku prvá časť encyklopédie *Kto je kto* (druhá zošrotovali a tretia nevyšla) a tam som Ladislava Čapka

našla ako autora vysokoškolských skript *Příčka a čára*. Mal taký páčivý výtvarný prejav, že som ustúpila. Hoci, keď som videla prvé obrázky, musela som protestovať – slovenské koliby nemávajú slamené strechy.

A doniesla som mu knižku Plickových fotografií. Na pána Kronera si pamätám, prišiel aj s dcérou Zuzkou skvele pripravený a nahovoril seriál bezchybne na prvýkrát, a to s novou zubnou protézou!

• **Dvaja valasi predstavujú spôsob života (nie povolanie), po akom sme volali aj pred tridsiatimi, štyridsiatimi rokmi, a od ktorého sa čoraz rýchlejšie vzdalujeme...**

– Vnímam dnešný svet v jeho uponáhlanosti a chaose skôr zvonka než znútra. Ja som pred vyše dvadsiatimi rokmi dobrovoľne odišla z televízie a zostala na voľnej nohe. Prácu v televízii som však vtedy nevnímala ako záťaž, bola to pohoda, odišla som z iných dôvodov. A hoci sa mi nevodilo ľahko, pocit slobody mi to vynahradil. Myslí, že sme si trochu na vine aj sami – nie všetko musíme mať hneď. A možno ani vôbec...

• **Po tejto nesmierne úspešnej sérii prišla nová dvojica, klauni Hugo a Fati – Dvaja na ceste. Kdesi som čítala, že si chcela byť v detstve cirkusantkou... A ešte čím?**

– Áno, často sme s kamarátkou Martou cvičili na prašiaku na koberce. Cirkusanti rozkladali šapitó hneď vedľa nášho domu, brali si od nás voľu a predstavenia som mala zadarmo...

Bol to čarovný svet farieb a trikov i filtrovaných trikotov... Neskôr som chcela byť redaktorkou. V Šuranoch, kde som prežila detstvo, to znelo zaujímavá a inteligentne. A čuduj sa svete – podarilo sa! Ako absolventka pedagogickej fakulty, pre ktorú sa v Bratislave nenašlo voľné miesto, som nastúpila do redakcie *Lud* ako elévka. Môj šéf bol „robkor“ robotnícky korešpondent. Nechali ma písať za honoráre a dočkala som sa aj trvalého miesta. Bola to práma redakcia a dobrá škola. Denník vás naučí písať aj v hluku a strese, aj ako netopier zavesený dolu hlavou... V Mladych letách potom žiadali odo mňa pokračovanie *Matka a Kubka*, ale ja som na to povedala, že dobrého by nemalo byť veľa. A napokon som ponúkla tiež príbehy dvoch kamarátov a psa, ale v celkom inom prostredí. Predstavovala som si, že by to mohlo byť z výtvarnej stránky niečo ako secesné retro, ale realita statických figúrok ma znechutila.

• **Tak si si na obálku poslednej knižky *Balóny pani Barusovej* vyrobila „rohožkobraz...“**

– Nie som ilustrátorka a aby som sa ako tak medzi výtvarníkmi uplatnila, musela som si vymyslieť vlastnú technológiu. Mojm oblúbeným formátom, ako hovorievam, sú dvere, a preto mám v prevoze svojich rohožkobrazov ťažkosti.

• **Obálka korešponduje s humornými príbehmi rázovitých ľudkov z dolniakov, pokúšajúcich sa pestovať sóju, ryžu, napokon „hadbábnyka“, vyrábajúcich lavórovicu... Vety i príbehy sú vystavané na kontraste a paradoxe. Niektoré obrázky**

sú priam filmovými gagmi: senilný dedko tancujúci čardáš na zámoťkoch priadky morušovej, pátravý okrsár držiaci dvere od kredenca po výbuchu lavórovice, dedinský blázon skáčuci ako opica „na štrangu...“ Pohlád na slabosti týchto ľudí je ironický, ale láskavý. Zrejme sa tu vyskytuje dosť pôvodných, vďačných typov.

– Priznávam, ale neprežrdam. V blízkosti Šurian boli vodné šúry, naozaj sa tam z príkazu zhora pokúšali moji krajanovia pestovať sóju i ryžu. Niektorí by sa tam aj mohli spoznať, ale neviem, či čítali, chodievam tam už zriedka...

• **Si teraz „v štádiu oddychu.“ A viem, že najmä cez leto oddychuješ veľmi aktívne...**

– Áno, kedysi som kúpila dvestoročný dom v Štiavnických vrchoch a teraz sa každé leto musím trápiť s údržbou... Ťažko tam zohnať remeselníkov, a tak si musím robiť väčšinu vecí sama, naposledy som vysekávala veraje, aby mohli byť vyššie dvere... Žiadny komfort tam nie je. Iba pokoj a čistý vzduch.

• **Na duchovno vtedy niet dosť času?**

– Je, je. Stihnem tam prečítať viac kníh ako za celý rok v Bratislave. Rada by som mala lepší prehľad o súčasnej domácej literatúre, ale je pre mňa takmer nedostupná. Nepostačujú mi na ňu ani financie, ani miesto v knižnici. Nezažívajú ma však ženské autorky naplňajúce červenú knižnicu svojimi „láskovinami“, ani mužskí autori chrliaci senzácie ako vystrihnuté z bulváru. Zazlievam verejným knižniciam, že sa orientujú práve na takýto druh „literatúry“. Chápem ich snahu o uspokojenie dopytu, ale rátať by som aj s tým, že nenáročný začínajúci čitateľ prejde časom na „vyšší level“. Len veľmi málo verejných knižníc ma v tomto ohľade nesklamalo (často ma tam pozývajú na besedy, takže môžem porovnávať), žiadna z nich sa však nevyskytuje v mojom dosahu a výpožičný systém Univerzitetnej knižnice mi nevyhovuje.

• **Venuješ sa literatúre aj ako porotkyňa literárnych súťaží. Ako sa vyvíja naša najmladšia generácia z tvojho pohľadu?**

– Musím povedať, že veľmi sľubne. Sú to často už celkom zrelí autori, ktorých poviedky by mohli rovno prebrať literárne časopisy. Ich práce sa však, žiaľ, vydávajú len ťažko. Dúfam, že to aspoň tých talentovaných neodradí.

• **Počula som, že už si rezignovala na vlastnú tvorbu...**

– To nie, píšem už niekoľko rokov pamäti, spomínam najmä na ľudí – spisovateľov, ktorých som poznala. Mohol by to byť príspevok pre literárnych historikov, bez môjho nároku na knižné vydanie či honorár.

• **Nechýba ti spoločenský život, debaty s kolegami – spisovateľmi, či inými umelcami, zaujímavými ľuďmi vôbec?**

– My, spisovatelia detskej literatúry, sa radi zúčastňujeme na Dňoch detskej knihy spojených s výjazdmi do odľahlejších kútov Slovenska. Úprimne povedané, propagáciu svojich knižiek nepotrebujem, opakujúce sa otázky na besedách ma k ničomu zmysluplnému neinšpirujú, a preto hlavnou motiváciou pre mňa je každoročné stretnutie a vzájomné rozhovory s kolegami. Spoločnosť spisovateľov možno, s nepatrnými výnimkami, označiť za inteligentnú a vtipnú, ktorá navyše dokáže aj počúvať, čo sa o spoločenských tzv. celebritách nedá tvrdiť.

• **Aký význam má kniha dnes? Dovidíš do lepšej budúcnosti nebudaj aj slovenskej literatúry?**

– Nikdy som nedostala uspokojivú odpoveď na otázku, ako je to s podporou európskych fondov na šírenie literatúry malých jazykových okruhov. Pôvodná slovenská literatúra nie je len okrajová a nekvalitná. Okrajovou ju robí len sťažná možnosť prieniku do svetových jazykov. Streťla som sa dokonca v odborných (!) kruhoch s názorom, že prekladať môže aj „óperka“, ktorá sa po niekoľkých rokoch vrátila z Anglicka. Akurát! Iba ak nohu cez nohu... Neobávam sa o osud knihy, Vždy sa nájde dosť inteligentných ľudí, ktorí si nájdu knihu aj pod lavínou balastu. Vlastne k tomu paradoxne zaženú múdrejších a citlivejších aj brakové televízne programy, ktoré sú už hlboko pod prahom tolerance i priemerného diváka.

P. S. Nepodarilo sa mi získať portrét spisovateľky (hoci som mohla cvaknúť mobilom): „Odmietam byť známou tvárou, dávam prednosť anonymite. Cítim sa tak slobodnejšie.“

Adela Demeková
Foto Peter Procházka